

శ్రీ గురు ప్రార్థన

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్ పరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవే నమః ॥

శ్రీనివాస ప్రార్థన

శ్రీనివాస గుణోల్లాసం చిద్విలాసం మహాజనం ।
శేషాద్రిమస్తకావాసం శ్రీనివాసం భజామహే ॥

అథ శ్రీమద్గురవీంద్రీతి పారాయణ సంకల్పః

శ్రీమత్ - ఆదివరాహక్షేత్రే - విరాజమానస్య - అఖిలాండకోటి-
బ్రహ్మాండనాయకస్య - శ్రీ పద్మావతీ జానేః - భగవతః - శ్రీవేంకటేశ్వర
స్వామినః - దివ్యసన్నిధౌ - భగవతః - శ్రీకృష్ణ పరమాత్మనః -
అనుగ్రహేణ - అస్మాకం - సర్వేషాం - శారీరస్య - మానసస్య చ -
బలస్య - సిద్ధ్యర్థం - సమస్తానాం - అసాధ్యవ్యాధీనాం - నివారణార్థం -
సర్వయజ్ఞ - ఫలప్రాప్త్యర్థం - సర్వాసాం - సంపదాం - ప్రాప్త్యర్థం -
విద్యార్థినాం - బుద్ధిశక్తి - వృద్ధిద్వారా - పరీక్షాసు - ఉత్తిర్ణతా -
సిద్ధ్యర్థం - అధికారిణాం - స్వస్వవిధి - నిర్వహణ - కౌశలసిద్ధ్యర్థం -
సమస్త - పాపక్షయార్థం - గోసంరక్షణార్థం - శ్రీపరమేశ్వర - ప్రీత్యర్థం -
శ్రీమద్భగవద్గీతాయాః, అఖండసారాయణం, కరిష్యామహే.

శ్రీ గీతా ప్రార్థనా

సర్వోపనిషదో గావో దోగ్ధా గోపాలనందనః ।
పార్థో వత్సః సుధీర్ఘోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్ ॥

శ్రీకృష్ణప్రార్థన

సర్వదా సర్వభావేన భజనీయో వ్రజాధిపః ।
స్వస్యాయమేవ ధర్మో హి నాన్యః క్వాపి కదాచన ॥

శ్రీవేదవ్యసప్రార్థన

సమరవృత్తవిబోధసమీహయా కురువరేణ ముదాకృతయాచనః ।
సపదిసూతమదాదమలేక్షణం కలిహరం గురువ్యాసమహం భజే ॥

***

ఓం

శ్రీ కృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

**అథ శ్రీమద్భగవద్గీతేసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే అర్జునవిషాదయోగో నామ
ప్రథమోఽధ్యాయః**

భృతరెష్ట్ర ఉవచ -

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః ।
మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ ॥ 1-1 ॥

సంజయ ఉవచ -

దృష్ట్వా తు పాండవానీకం వ్యూఢం దుర్యోధనస్తదా ।
ఆచార్యముపసంగమ్య రాజా వచనమబ్రవీత్ ॥ 1-2 ॥

పశ్యైతాం పాండుపుత్రాణామ్ ఆచార్య మహతీం చమూం ।
వ్యూఢాం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా ॥ 1-3 ॥

అత్ర శూరా మహేష్వాసాః భీమార్జునసమా యుధి ।
యుయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః ॥ 1-4 ॥

ధృష్టకేతుశ్చేకితానః కాశిరాజశ్చ వీర్యవాన్ ।
పురుజిత్కుంతిభోజశ్చ చైబ్యశ్చ నరపుంగవః ॥ 1-5 ॥

యుధామన్యుశ్చ విక్రాంతః ఉత్తమౌజాశ్చ వీర్యవాన్ ।
సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వ ఏవ మహారథాః ॥ 1-6 ॥

అస్మాకం తు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ ।
నాయకా మను సైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాస్త్వవీమి తే ॥ 1-7 ॥

భవాన్భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితింజయః ।
అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తిస్తథైవ చ ॥ 1-8 ॥

అన్యే చ బహవశ్శురాః మదర్థే త్యక్తజీవితాః ।
 నానాశస్త్రప్రహరణాః సర్వే యుద్ధవిశారదాః ॥ 1-9 ॥
 అపర్యాప్తం తదస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితం ।
 పర్యాప్తం త్విదమేతేషాం బలం భీమాభిరక్షితం ॥ 1-10 ॥
 అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగమవస్థితాః ।
 భీష్మమేవాభిరక్షంతు భవంతస్సర్వ ఏవ హి ॥ 1-11 ॥
 తస్య సంజనయన్లర్షం కురువృద్ధః పితామహాః ।
 సింహనాదం వినద్యోచ్చైః శంఖం దధౌ ప్రతాపవాన్ ॥ 1-12 ॥
 తతశ్శంఖాశ్చ భేర్యశ్చ పణవానకగోముఖాః ।
 సహస్రైవాభ్యహన్యంత స శబ్దస్తుములోఽభవత్ ॥ 1-13 ॥
 తతశ్చేత్తైర్హయైర్యుక్తే మహతి స్యందనే స్థితా ।
 మాధవః పాండవశ్చైవ దివ్యౌ శంఖౌ ప్రదధ్మతుః ॥ 1-14 ॥
 పాంచజన్యం హృషీకేశః దేవదత్తం ధనంజయః ।
 పాండ్రం దధౌ మహాశంఖం భీమకర్మా వృకోదరః ॥ 1-15 ॥
 అనంతవిజయం రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః ।
 నకులస్సహదేవశ్చ సుఘోషమణిపుష్పకౌ ॥ 1-16 ॥
 కాశ్యశ్చ పరమేష్వాసః శిఖండీ చ మహారథః ।
 ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః ॥ 1-17 ॥
 ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథివీపతే ।
 సౌభద్రశ్చ మహాబాహుః శంఖాన్ దధ్ముః పృథక్ పృథక్ ॥ 1-18 ॥
 స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్ ।
 నభశ్చ పృథివీం చైవ తుములో వ్యనునాదయన్ ॥ 1-19 ॥

అథ వ్యవస్థితాన్ దృష్ట్వా ధార్తరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః ।
 ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యమ్య పాండవః ॥ 1-20 ॥
 హృషీకేశం తదా వాక్యమిదమాహ మహీపతే ।
అర్జున ఉవాచ -
 సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత ॥ 1-21 ॥
 యావదేతాన్నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామానవస్థితాన్ ।
 కైర్మయా సహ యోద్ధవ్యమ్ అస్మిన్ రణసముద్యమే ॥ 1-22 ॥
 యోత్యమానానవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః ।
 ధార్తరాష్ట్రస్య దుర్బుద్ధేః యుద్ధే ప్రియచికిర్షవః ॥ 1-23 ॥
సింజయ ఉవాచ -
 ఏవముక్తో హృషీకేశః గుడాకేశేన భారత ।
 సేనయోరుభయోర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమం ॥ 1-24 ॥
 భీష్మద్రోణప్రముఖతః సర్వేషాం చ మహీక్షితాం ।
 ఉవాచ పార్థ పశ్యేతాన్ సమవేతాన్కురూనితి ॥ 1-25 ॥
 తత్రాపశ్యత్ స్థితాన్ పార్థః పితౄనథ పితామహాన్ ।
 ఆచార్యాన్ మాతులాన్ భ్రాతౄన్ పుత్రాన్ పౌత్రాన్ సఖీంస్తథా ॥ 1-26 ॥
 శ్వశురాన్ సుహృదశ్చైవ సేనయోరుభయోరపి ।
 తాన్ సమీక్ష్య స కౌంతేయః సర్వాన్ బంధూనవస్థితాన్ ॥ 1-27 ॥
 కృపయా పరయావిష్టుః విషీదన్నిదమబ్రవీత్ ।
అర్జున ఉవాచ -
 దృష్ట్వేమం స్వజనం కృష్ణ యుయుత్సం సముపస్థితం ॥ 1-28 ॥
 సీదంతి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి ।
 వేపథుశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే ॥ 1-29 ॥

గాండీవం సంసతే హస్తాత్ త్వక్తైవ పరిదహ్యతే ।
 న చ శక్నోమ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః ॥ 1-30 ॥
 నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ ।
 న చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమాహవే ॥ 1-31 ॥
 న కాంక్షే విజయం కృష్ణ న చ రాజ్యం సుఖాని చ ।
 కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగైర్దీవితేన వా ॥ 1-32 ॥
 యేషామర్థే కాంక్షితం నః రాజ్యం భోగాస్సుఖాని చ ।
 త ఇమేఽవస్థితా యుద్ధే ప్రాణాంస్త్యక్త్యా ధనాని చ ॥ 1-33 ॥
 ఆచార్యాః పితరః పుత్రాః తదైవ చ పితామహాః ।
 మాతులాశ్చ్యశురాః పౌత్రాః శ్యాలాస్సంబంధినస్తథా ॥ 1-34 ॥
 ఏతాన్న హంతుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మధుసూదన ।
 అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే ॥ 1-35 ॥
 నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్నః కా ప్రీతిస్స్యాజ్జనార్దన ।
 పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్ హత్వైతానాతతాయినః ॥ 1-36 ॥
 తస్మాన్నార్థా వయం హంతుం ధార్తరాష్ట్రాన్ స్వబాంధవాన్ ।
 స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినస్స్యామ మాధవ ॥ 1-37 ॥
 యద్యప్యేతే న పశ్యంతి లోభోపహతచేతసః ।
 కులక్షయకృతం దోషం మిత్రద్రోహే చ పాతకం ॥ 1-38 ॥
 కథం న జ్ఞేయమస్మాభిః పాపాదస్మాన్నివర్తితుం ।
 కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భిర్జనార్దన ॥ 1-39 ॥
 కులక్షయే ప్రణశ్యంతి కులధర్మాస్సనాతనాః ।
 ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్నమ్ అధర్మోఽభిభవత్యుత ॥ 1-40 ॥

అధర్మాభిభవాత్కృష్ణ ప్రదుష్యంతి కులస్త్రీయః ।
 స్త్రీషు దుష్టాసు వార్ణేయ జాయతే వర్ణసంకరః ॥ 1-41 ॥
 సంకరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ ।
 పతంతి పితరో హ్యేషాం లుప్తపిండోదకక్రియాః ॥ 1-42 ॥
 దోషైరేతైః కులఘ్నానాం వర్ణసంకరకారకైః ।
 ఉత్పాద్యంతే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః ॥ 1-43 ॥
 ఉత్పన్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన ।
 నరకే నియతం వాసః భవతీత్యనుశుశ్రుమ ॥ 1-44 ॥
 అవెలా బత మహత్పాపం కర్తుం వ్యవసితా వయం ।
 యద్రాజ్యసుఖలోభేన హంతుం స్వజనముద్యతాః ॥ 1-45 ॥
 యది మామప్రతీకారమ్ అశస్త్రం శస్త్రపాణయః ।
 ధార్తరాష్ట్రా రణే హన్యుః తన్నే జ్ఞేమతరం భవేత్ ॥ 1-46 ॥

సంజయ ఉవాచ -

ఏవముక్తార్జునస్సంఖ్యే రథోపస్థ ఉపావిశత్ ।
 విసృజ్య సశరం చాపం శోకసంవిగ్నమానసః ॥ 1-47 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే అర్జునవిషాదయోగో నామ

ప్రథమోఽధ్యాయః

***

**అథ ఋతీయోఽథ్యాయః
సాంఖ్యయోగః**

సంజయ ఉవాచ -

తం తథా కృపయావిష్టమ్ అశ్రుపూర్ణాకులేక్షణం ।
విషీదంతమిదం వాక్యమ్ ఉవాచ మధుసూదనః ॥ 2-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

కుతస్త్వా కశ్మలమిదం విషమే సముపస్థితం ।
అనార్యజుష్టమస్వర్గమ్ అకీర్తికరమర్జున ॥ 2-2 ॥
కైబ్యం మా స్మ గమః పార్థ నైతత్త్వయ్యుపపద్యతే ।
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్యోత్తిష్ట పరంతప ॥ 2-3 ॥

అర్జున ఉవాచ -

కథం భీష్మమహం సంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన ।
ఇషుభిః ప్రతియోత్స్వామి పూజార్థావరిసూదన ॥ 2-4 ॥

గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయో భోక్తుం భైక్ష్యమపీహ లోకే ।
హత్వార్థకామాంస్తు గురూనిహైవ
భుంజీయ భోగాన్ రుధిరప్రదిగ్ధాన్ ॥ 2-5 ॥

న చైతద్విద్యుః కతరన్నో గరీయః
యద్వా జయేమ యది వా నో జయేయుః ।
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామః
తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః ॥ 2-6 ॥

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః
పుచ్చామి త్వాం ధర్మసమ్మూఢచేతాః ।
యచ్చేయస్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్నే
శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నం ॥ 2-7 ॥

న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాత్
యచ్చోకముచ్చోషణమింద్రియాణాం ।
అవాప్య భూమావసపత్నమృద్ధం
రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యం ॥ 2-8 ॥

సంజయ ఉవాచ -

ఏవముక్త్యా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతప ।
న యోత్స్వ ఇతి గోవిందమ్ ఉక్త్వా తూష్ణిం బభూవ హ ॥ 2-9 ॥
తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివ భారత ।
సేనయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంతమిదం వచః ॥ 2-10 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

అశోచ్యానన్వశోచస్త్యం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే ।
గతాసూనగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః ॥ 2-11 ॥

న త్వేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః ।
న చైవ న భవిష్యామః సర్వే వయమతః పరం ॥ 2-12 ॥
దేహినోఽస్మిన్యథా దేహీ కౌమారం యౌవనం జరా ।
తథా దేహాంతరప్రాప్తిః ధీరస్తత్ర న ముహ్యతి ॥ 2-13 ॥

మాత్రాస్పర్శాస్తు కౌంతేయ శీతోష్ణసుఖదుఃఖదాః ।
ఆగమాపాయి నోఽనిత్యాః తాంస్తీతిక్షస్వ భారత ॥ 2-14 ॥

యం హి న వ్యథయంత్యేతే పురుషం పురుషర్షభ ।
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే ॥ 2-15 ॥

నాసతో విద్యతే భావః నాభావో విద్యతే సతః ।
ఉభయోరపి దృష్టోఽస్త్రః త్వనయోస్తత్త్వదర్శిభిః ॥ 2-16 ॥

అవినాశి తు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతం ।
వినాశమవ్యయస్యాస్య న కశ్చిత్కర్తుమర్హతి ॥ 2-17 ॥

అంతవంత ఇమే దేహాః నిత్యస్యోక్తాశ్చరీరిణః ।
అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్వ్యుధ్యస్య భారత ॥ 2-18 ॥

య ఏనం వేత్తి హంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతం ।
ఉభౌ తౌ న విజానీతః నాయం హంతి న హన్యతే ॥ 2-19 ॥

న జాయతే మ్రియతే వా కదాచిత్
నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః ।

అజో నిత్యశ్శాశ్వతోఽయం పురాణః
న హన్యతే హన్యమానే శరీరే ॥ 2-20 ॥

వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజమవ్యయం ।
కథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హంతి కం ॥ 2-21 ॥

వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్లాతి నరోఽపరాణి ।

తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణాని
అన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ ॥ 2-22 ॥

నైనం ఛిందంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః ।
న చైనం క్షేదయంత్యాపః న శోషయతి మారుతః ॥ 2-23 ॥

అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమ్ అక్లేద్యోఽశోష్య ఏవ చ ।
నిత్యస్సర్వగతస్త్వాణుః అచలోఽయం సనాతనః ॥ 2-24 ॥

అవ్యక్తోఽయమచింత్యోఽయమ్ అవికార్యోఽయముచ్యతే ।
తస్మాదేవం విదిత్యైనం నానుశోచితుమర్హసి ॥ 2-25 ॥

అథ చైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతం ।
తథాపి త్వం మహాబాహుల నైనం శోచితుమర్హసి ॥ 2-26 ॥

జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుః ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ ।
తస్మాదపరిహార్యోఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 2-27 ॥

అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత ।
అవ్యక్తనిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా ॥ 2-28 ॥

ఆశ్చర్యవత్పశ్యతి కశ్చిదేనమ్
ఆశ్చర్యవద్వదతి తదైవ చాన్యః ।

ఆశ్చర్యవచ్చైనమన్యశ్శ్రీణోతి
శ్రుత్వాప్యేనం వేద న చైవ కశ్చిత్ ॥ 2-29 ॥

దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహీ సర్వస్య భారత ।
తస్మాత్పర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 2-30 ॥

స్వధర్మమపి చావేక్ష్య న వికంపితుమర్హసి ।
ధర్మాద్వి యుద్ధాచ్ఛేయోఽన్యత్ క్షత్రియస్య న విద్యతే ॥ 2-31 ॥

యద్దృచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వారమపావృతం ।
సుఖినః క్షత్రియాః పార్థ లభంతే యుద్ధమీదృశం ॥ 2-32 ॥

అథ చేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి ।
తతస్స్వధర్మం కీర్తిం చ హిత్వా పాపమవాప్స్యసి ॥ 2-33 ॥

అకీర్తిం చాపి భూతాని కథయిష్యంతి తేఽవ్యయాం ।
సంభావితస్య చాకీర్తిః మరణాదతిరిచ్యతే ॥ 2-34 ॥

భయాద్రణాదుపరతం మంస్యంతే త్వాం మహారథాః ।
యేషాం చ త్వం బహుమతః భూత్వా యాస్యసి లాఘవం ॥2-35॥

అవాచ్యవాదాంశ్చ బహూన్ వదిష్యంతి తవాహితాః ।
నిందంతస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖతరం ను కిం ॥ 2-36 ॥

హతో వా ప్రాప్యసి స్వర్గం జిత్వా వా భోక్ష్వసే మహీం ।
తస్మాదుత్తిష్ఠ కౌంతేయ యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః ॥ 2-37 ॥

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ ।
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్యసి ॥ 2-38 ॥

ఏషా తేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్యోగే త్విమాం శృణు ।
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ కర్మబంధం ప్రహాస్యసి ॥ 2-39 ॥

నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే ।
స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్ ॥ 2-40 ॥

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః ఏకేహ కురునందన ।
బహుశాఖా హ్యానంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినాం ॥ 2-41 ॥

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రవదంత్యవిపశ్చితః ।
వేదవాదరతాః పార్థ నాన్యదస్తీతి వాదినః ॥ 2-42 ॥

కామాత్మానస్స్వర్గపరాః జన్మకర్మఫలప్రదాం ।
క్రియావిశేషబహులాం భోగైశ్చర్యగతిం ప్రతి ॥ 2-43 ॥

భోగైశ్చర్యప్రసక్తానాం తయాపహృతచేతసాం ।
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః సమాధౌ న విధీయతే ॥ 2-44 ॥

త్రైగుణ్యవిషయా వేదాః నిస్త్రైగుణ్యో భవార్జున ।
నిర్జ్వంద్యో నిత్యసత్త్వః నిర్వోగక్షేమ ఆత్మవాన్ ॥ 2-45 ॥

యావానర్థ ఉదపానే సర్వతస్సంఘతోదకే ।
తావాన్సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః ॥ 2-46 ॥

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన ।
మా కర్మఫలహేతుర్భూః మా తే సంగోఽస్త్వకర్మణి ॥ 2-47 ॥

యోగస్థః కురు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ధనంజయ ।
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోస్సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే ॥ 2-48 ॥

దూరేణ హ్యవరం కర్మ బుద్ధియోగాద్ధనంజయ ।
బుద్ధౌ శరణమన్విచ్ఛ కృపణాః ఫలహేతవః ॥ 2-49 ॥

బుద్ధియుక్తో జహతీహ ఉభే సుకృతదుష్కృతే ।
తస్మాద్యోగాయ యుజ్యస్వ యోగః కర్మసు కౌశలం ॥ 2-50 ॥

కర్మజం బుద్ధియుక్తా హి ఫలం త్యక్త్వా మనీషిణః ।
జన్మబంధవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛంత్యనామయం ॥ 2-51 ॥

యదా తే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి ।
తదా గంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ ॥ 2-52 ॥

శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా ।
సమాధావచలా బుద్ధిః తదా యోగమవాప్యసి ॥ 2-53 ॥

అర్జున ఉవాచ -

స్థితప్రజ్ఞస్య కా భాషా సమాధిస్థస్య కేశవ ।
స్థితధీః కిం ప్రభాషేత కిమాసీత ప్రజేత కిం ॥ 2-54 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

ప్రజహాతి యదా కామాన్ సర్వాన్ పార్థ మనోగతాన్ ।
ఆత్మనేయవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే ॥ 2-55 ॥

దుఃఖేష్వనుద్విగ్నమనాః సుఖేషు విగతస్పృహః ।
 వీతరాగభయక్రోధః స్థితధీర్మునిరుచ్యతే ॥ 2-56 ॥
 యస్సర్వత్రానభిన్నేహః తత్తత్ప్రాప్య శుభాశుభం ।
 నాభినందతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-57 ॥
 యదా సంహరతే చాయం కూర్మోఽంగానీవ సర్వశః ।
 ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-58 ॥
 విషయా వినివర్తంతే నిరాహారస్య దేహినః ।
 రసవర్జం రసోఽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నివర్తతే ॥ 2-59 ॥
 యతతో హ్యపి కౌంతేయ పురుషస్య విపశ్చితః ।
 ఇంద్రియాణి ప్రమాథీని హరంతి ప్రసభం మనః ॥ 2-60 ॥
 తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్పరః ।
 వశే హి యస్యేంద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-61 ॥
 ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసః సంగస్తేషూపజాయతే ।
 సంగాత్సంజాయతే కామః కామాత్కోఢోఽభిజాయతే ॥ 2-62 ॥
 క్రోధాద్భవతి సమ్మోహః సమ్మోహాత్ స్మృతివిభ్రమః ।
 స్మృతిభ్రంశాద్బుద్ధినాశః బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి ॥ 2-63 ॥
 రాగద్వేషవిముక్తైస్తు విషయానింద్రియైశ్చరన్ ।
 ఆత్మవశ్యైర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధిగచ్ఛతి ॥ 2-64 ॥
 ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హానిరస్యోపజాయతే ।
 ప్రసన్నచేతసో హ్యశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతే ॥ 2-65 ॥
 నాస్తి బుద్ధిరయుక్తస్య న చాయుక్తస్య భావనా ।
 న చాభావయతశ్చాంతిః అశాంతస్య కుతస్సుఖం ॥ 2-66 ॥

ఇంద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽనువిధీయతే ।
 తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం వాయుర్నావమివాంభసి ॥ 2-67 ॥
 తస్మాద్ద్యస్య మహాబాహెలా నిగృహీతాని సర్వశః ।
 ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-68 ॥
 యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ ।
 యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః ॥ 2-69 ॥
 ఆపూర్యమాణమచలప్రతిష్ఠం
 సముద్రమాపః ప్రవిశంతి యద్వత్ ।
 తద్వత్కామా యం ప్రవిశంతి సర్వే
 స శాంతిమాప్నోతి న కామకామీ ॥ 2-70 ॥
 విహాయ కామాన్యస్పర్వాన్ పుమాంశ్చరతి నిస్స్పృహః ।
 నిర్మమో నిరహంకారః స శాంతిమధిగచ్ఛతి ॥ 2-71 ॥
 ఏషా బ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ వైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి ।
 స్థిత్యాస్యామంతకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి ॥ 2-72 ॥
 ఓం తత్సత్
 ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే సాంఖ్యయోగో నామ
 ద్వితీయోఽధ్యాయః
 ***

అథ తృతీయోఽశ్వాసాః

కర్మయోగః

అర్జున ఉవాచ -

జ్యాయసీ చేత్కర్మణస్తే మతా బుద్ధిర్జనార్దన ।
 తత్కిం కర్మణి ఘోరే మాం నియోజయసి కేశవ ॥ 3-1 ॥
 వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే ।
 తదేకం వద నిశ్చిత్వ యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయాం ॥ 3-2 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ ।
 జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినాం ॥ 3-3 ॥
 న కర్మణామనారంభాత్ నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్నుతే ।
 న చ సన్న్వసనాదేవ సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి ॥ 3-4 ॥
 న హి కశ్చిత్ క్షణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్ ।
 కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః ॥ 3-5 ॥
 కర్మేంద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్ ।
 ఇంద్రియార్థాన్ విమూఢాత్మా మిథ్యాచారస్స ఉచ్యతే ॥ 3-6 ॥
 యస్త్వింద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున ।
 కర్మేంద్రియైః కర్మయోగమ్ అసక్తస్స విశిష్యతే ॥ 3-7 ॥
 నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః ।
 శరీరయాత్రాపి చ తే న ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః ॥ 3-8 ॥
 యజ్ఞార్థాత్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబంధనః ।
 తదర్థం కర్మ కౌంతేయ ముక్తసంగస్సమాచర ॥ 3-9 ॥

సహాయజ్ఞాః ప్రజాస్సృష్ట్యా పురోవాచ ప్రజాపతిః ।
 అనేన ప్రసవిష్యధ్వమ్ ఏష వోఽస్త్విష్టకామధుక్ ॥ 3-10 ॥
 దేవాన్భావయతానేన తే దేవా భావయంతు వః ।
 పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః పరమవాస్పృథ ॥ 3-11 ॥
 ఇష్టాన్భోగాన్ని వో దేవాః దాస్యంతే యజ్ఞభావితాః ।
 తైర్లతానప్రదాయైభ్యః యో భుంక్తే స్తేన ఏవ సః ॥ 3-12 ॥
 యజ్ఞశిష్టాశినస్సంతః ముచ్యంతే సర్వకిల్బిష్టైః ।
 భుంజతే తే త్వఘం సాపాః యే పచంత్యాత్మాకారణాత్ ॥ 3-13 ॥
 అన్నాద్భవంతి భూతాని పర్జన్యాదన్నసంభవః ।
 యజ్ఞాద్భవతి పర్జన్యః యజ్ఞః కర్మసముద్భవః ॥ 3-14 ॥
 కర్మ బ్రహ్మాద్భవం విద్ధి బ్రహ్మాక్షరసముద్భవం ।
 తస్మాత్సర్వగతం బ్రహ్మ నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితం ॥ 3-15 ॥
 ఏవం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహ యః ।
 అఘాయురింద్రియారామః మోఘం పార్థ స జీవతి ॥ 3-16 ॥
 యస్త్వాత్మరతిరేవ స్యాత్ అత్మత్పప్తశ్చ మానవః ।
 ఆత్మనేవ చ సంతుష్టః తస్య కార్యం న విద్యతే ॥ 3-17 ॥
 వైవ తస్య కృతేనార్థః నాకృతేనేహ కశ్చన ।
 న చాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిదర్థవ్యపాశ్రయః ॥ 3-18 ॥
 తస్మాదసక్తస్సతతం కార్యం కర్మ సమాచర ।
 అసక్తో హ్యచరన్ కర్మ పరమాస్నోతి పూరుషః ॥ 3-19 ॥
 కర్మణైవ హి సంసిద్ధిమ్ ఆస్థితా జనకాదయః ।
 లోకసంగ్రహమేవాపి సంపశ్యన్ కర్తుమర్హసి ॥ 3-20 ॥

యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరో జనః ।
 స యత్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే ॥ 3-21 ॥
 న మే పార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కించన ।
 నానవాప్తమవాప్తవ్యం వర్త ఏవ చ కర్మణి ॥ 3-22 ॥
 యది హ్యహం న వర్తేయం జాతు కర్మణ్యతంద్రితః ।
 మమ వర్తానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః ॥ 3-23 ॥
 ఉత్సీదేయురిమే లోకాః న కుర్యాం కర్మ చేదహం ।
 సంకరస్య చ కర్తా స్యామ్ ఉపహన్యామిమాః ప్రజాః ॥ 3-24 ॥
 సక్తాః కర్మణ్యవిద్వాంసః యథా కుర్వంతి భారత ।
 కుర్యాద్విద్వాంస్తథాసక్తః చిక్సీర్షుర్లోకసంగ్రహం ॥ 3-25 ॥
 న బుద్ధిభేదం జనయేత్ అజ్ఞానాం కర్మసంగినాం ।
 జోషయేత్సర్వకర్మాణి విద్వాన్సుక్తస్సమాచరన్ ॥ 3-26 ॥
 ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః ।
 అహంకారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితి మన్యతే ॥ 3-27 ॥
 తత్త్వవిత్తు మహాబాహుళా గుణకర్మవిభాగయోః ।
 గుణా గుణేషు వర్తంత ఇతి మత్వా న సజ్జతే ॥ 3-28 ॥
 ప్రకృతేర్గుణసమ్మూఢాః సజ్జంతే గుణకర్మసు ।
 తానకృత్స్నువిదో మందాన్ కృత్స్నువిన్న విచాలయేత్ ॥ 3-29 ॥
 మయి సర్వాణి కర్మాణి సన్వస్యాధ్యాత్మచేతసా ।
 నిరాశీర్నిర్మమో భూత్వా యుధ్యస్వ విగతజ్వరః ॥ 3-30 ॥
 యే మే మతమిదం నిత్యమ్ అనుతిష్ఠంతి మానవాః ।
 శ్రద్ధావంతోఽ నసూయంతః ముచ్యంతే తేఽపి కర్మభిః ॥ 3-31 ॥

యే త్వేతదభ్యసూయంతః నానుతిష్ఠంతి మే మతం ।
 సర్వజ్ఞానవిమూఢాంస్తాన్ విద్ధి నష్టానచేతసః ॥ 3-32 ॥
 సదృశం చేష్టతే స్వస్యాః ప్రకృతేః జ్ఞానవాసపి ।
 ప్రకృతిం యాంతి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి ॥ 3-33 ॥
 ఇంద్రియస్యేంద్రియస్యార్థే రాగద్వేషా వ్యవస్థితౌ ।
 తయోర్న వశమాగచ్ఛేత్ తౌ హ్యస్య పరిపంథినౌ ॥ 3-34 ॥
 శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వమస్థితాత్ ।
 స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః ॥ 3-35 ॥

అర్జున ఉవాచ -

అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః ।
 అనిచ్ఛన్నపి వార్ణ్యేయ బలాదివ నియోజితః ॥ 3-36 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

కామ ఏష క్రోధ ఏషః రజోగుణసముద్భవః ।
 మహాశనో మహాపాపా విద్వేనమిహ వైరిణం ॥ 3-37 ॥
 ధూమేనాద్రియతే వహ్నిః యథాదర్శో మలేన చ ।
 యథోల్బేనావృతో గర్భః తథా తేనేదమావృతం ॥ 3-38 ॥
 ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా ।
 కామరూపేణ కౌంతేయ దుష్పూరేణానలేన చ ॥ 3-39 ॥
 ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధిః అస్యాధిష్ఠానముచ్యతే ।
 ఏతైర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమావృత్య దేహినం ॥ 3-40 ॥
 తస్మాత్త్వమింద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ ।
 పాపానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనం ॥ 3-41 ॥

శ్రీమద్భగవద్గీత - తృతీయోఽధ్యాయః

ఇంద్రియాణి పరాణ్యాహుః ఇంద్రియేభ్యః పరం మనః ।
మనసస్తు పరా బుద్ధిః యో బుద్ధేః పరతస్తు సః ॥ 3-42 ॥
ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్వా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా ।
జహి శత్రుం మహాబాహు కామరూపం దురాసదం ॥ 3-43 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే కర్మయోగో నామ

తృతీయోఽధ్యాయః

***

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

జ్ఞానకర్మసంస్కారయోగః

శ్రీభగవోసువోచ -

ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవానహమవ్యయం ।
వివస్వాన్ మనవే ప్రాహ మనురిజ్ఞాకవేఽబ్రవీత్ ॥ 4-1 ॥
ఏవం పరంపరాప్రాప్తమ్ ఇమం రాజర్షయో విదుః ।
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరంతప ॥ 4-2 ॥
స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః ।
భక్తోఽసి మే సఖా చేతి రహస్యం హ్యేతదుత్తమం ॥ 4-3 ॥

అర్జున ఉవోచ -

అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః ।
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాదౌ ప్రోక్తవానితి ॥ 4-4 ॥

శ్రీభగవోసువోచ -

బహుని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున ।
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరంతప ॥ 4-5 ॥
అజోఽపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపి సన్ ।
ప్రకృతిం స్వామధిస్థాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా ॥ 4-6 ॥
యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత ।
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం ॥ 4-7 ॥
పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతాం ।
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే ॥ 4-8 ॥

జన్మ కర్మ చ మే దివ్యమ్ ఏవం యో వేత్తి తత్త్వతః ।
 త్యక్త్యా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున్ ॥ 4-9 ॥
 వీతరాగభయక్రోధాః మన్మయా మాముపాశ్రితాః ।
 బహవో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భావమాగతాః ॥ 4-10 ॥
 యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథైవ భజామ్యహం ।
 మమ వర్తమానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః ॥ 4-11 ॥
 కాంక్షంతః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః ।
 క్షిప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా ॥ 4-12 ॥
 చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః ।
 తస్య కర్తారమపి మాం విద్ధ్యకర్తారమవ్యయం ॥ 4-13 ॥
 న మాం కర్మాణి లింపంతి న మే కర్మఫలే స్పృహో ।
 ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స బధ్యతే ॥ 4-14 ॥
 ఏవం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః ।
 కురు కర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతం ॥ 4-15 ॥
 కిం కర్మ కిమకర్మేతి కవయోఽప్యత్ర మోహితాః ।
 తత్తే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యద్ జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ ॥ 4-16 ॥
 కర్మణో హ్యపి బోద్ధవ్యం బోద్ధవ్యం చ వికర్మణః ।
 అకర్మణశ్చ బోద్ధవ్యం గహనా కర్మణో గతిః ॥ 4-17 ॥
 కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యేత్ అకర్మణి చ కర్మ యః ।
 స బుద్ధిమాన్మనుష్యేషు స యుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్ ॥ 4-18 ॥
 యస్య సర్వే సమారంభాః కామసంకల్పవర్జితాః ।
 జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్మాణాం తమాహుః పండితం బుధాః ॥ 4-19 ॥

త్యక్త్యా కర్మఫలాసంగం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః ।
 కర్మణ్యభిప్రవృత్తోఽపి నైవ కించిత్కరోతి సః ॥ 4-20 ॥
 నిరాశీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహాః ।
 శారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం ॥ 4-21 ॥
 యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టః ద్వంద్వాతీతో విమత్సరః ।
 సమస్పిద్ధావసిద్ధౌ చ కృత్వాపి న నిబధ్యతే ॥ 4-22 ॥
 గతసంగస్య ముక్తస్య జ్ఞానావస్థితచేతసః ।
 యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలీయతే ॥ 4-23 ॥
 బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మ హవిః బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణా హుతం ।
 బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమాధినా ॥ 4-24 ॥
 దైవమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే ।
 బ్రహ్మగ్నావపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజాహ్వాతి ॥ 4-25 ॥
 శ్రోత్రాదీనీంద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిషు జుహ్వాతి ।
 శబ్దాదీన్విషయానస్య ఇంద్రియాగ్నిషు జుహ్వాతి ॥ 4-26 ॥
 సర్వాణీంద్రియకర్మాణి ప్రాణకర్మాణి చాపరే ।
 ఆత్మసంయమయోగాగ్నో జుహ్వాతి జ్ఞానదీపితే ॥ 4-27 ॥
 ద్రవ్యయజ్ఞాస్తపోయజ్ఞాః యోగయజ్ఞాస్తథాపరే ।
 స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయస్సంశితవ్రతాః ॥ 4-28 ॥
 అపానే జుహ్వాతి ప్రాణం ప్రాణేఽపానం తథాపరే ।
 ప్రాణాపానగతి రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః ॥ 4-29 ॥
 అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్ప్రాణేషు జుహ్వాతి ।
 సర్వేఽప్యేతే యజ్ఞవిదః యజ్ఞక్షపితకల్మషాః ॥ 4-30 ॥

యజ్ఞశిష్టామృతభుజః యాంతి బ్రహ్మ సనాతనం ।
నాయం లోకోఽస్త్వయజ్ఞస్య కుతోఽన్యః కురుసత్తమ ॥ 4-31 ॥

ఏవం బహువిధా యజ్ఞాః వితతా బ్రహ్మణో ముఖే ।
కర్మజాన్విద్ధి తాస్సర్వాన్ ఏవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే ॥ 4-32 ॥

శ్రేయాన్ ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరంతప ।
సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే ॥ 4-33 ॥

తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా ।
ఉపదేక్ష్యంతి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః ॥ 4-34 ॥

యద్ జ్ఞాత్వా న పునరోహమ్ ఏవం యాస్యసి పాండవ ।
యేన భూతాన్యశేషేణ ద్రక్ష్యస్యాత్మన్యథో మయి ॥ 4-35 ॥

అపి చేదసి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః ।
సర్వం జ్ఞానప్లవేనైవ వృజినం సంతరిష్యసి ॥ 4-36 ॥

యథైధాంసి సమిద్ధోఽగ్నిః భస్మసాత్కురుతేఽర్జున ।
జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా ॥ 4-37 ॥

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ।
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విందతి ॥ 4-38 ॥

శ్రద్ధావాన్ అభతే జ్ఞానం తత్పరస్సంయతేంద్రియః ।
జ్ఞానం అబ్ధ్వా పరాం శాంతిమ్ అచిరేణాధిగచ్ఛతి ॥ 4-39 ॥

అజ్ఞశ్చాశ్రద్ధధానశ్చ సంశయాత్మా వినశ్యతి ।
నాయం లోకోఽస్తి న పరః న సుఖం సంశయాత్మనః ॥ 4-40 ॥

యోగసన్నస్తకర్మాణం జ్ఞానసంఘ్నసంశయం ।
ఆత్మవంతం న కర్మాణి నిబద్ధంతి ధనంజయ ॥ 4-41 ॥

తస్మాదజ్ఞానసంభూతం హృత్కం జ్ఞానాసినాత్మనః ।
ఛిత్వైనం సంశయం యోగమ్ ఆతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత ॥ 4-42 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే జ్ఞానకర్మసన్న్యాసయోగో నామ

చతుర్థోఽధ్యాయః

***

అథ ఏంచమోఽభ్యయః

కర్మసన్న్యేసయోగః

అర్జున ఉవాచ -

సన్న్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పునర్యోగం చ శంససి ।
యచ్చేయ ఏతయోరేకం తన్నే బ్రూహి సునిశ్చితం ॥ 5-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

సన్న్యాసః కర్మయోగశ్చ నిశ్చేయసకరాపుభౌ ।
తయోస్తు కర్మసన్న్యాసాత్ కర్మయోగో విశిష్యతే ॥ 5-2 ॥
జ్ఞేయస్స నిత్యసన్న్యాసీ యో న ద్వేష్టి న కాంక్షతి ।
నిర్వంద్యో హి మహాబాహో సుఖం బంధాత్ప్రముచ్యతే ॥ 5-3 ॥

సాంఖ్యయోగౌ పృథగ్బాలాః ప్రవదంతి న పండితాః ।
ఏకమప్యాస్థితః సమ్యక్ ఉభయోర్విందతే ఫలం ॥ 5-4 ॥
యత్ప్రాప్యైః ప్రాప్యతే స్థానం తద్యోగైరపి గమ్యతే ।
ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 5-5 ॥

సన్న్యాసస్తు మహాబాహో దుఃఖమాప్తుమయోగతః ।
యోగయుక్తో మునిర్బ్రహ్మ నచిరేణాధిగచ్ఛతి ॥ 5-6 ॥
యోగయుక్తో విశుద్ధాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః ।
సర్వభూతాత్మభూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే ॥ 5-7 ॥

వైవ కించిత్కరోమీతి యుక్తో మన్యేత తత్త్వవిత్ ।
పశ్యన్ శృణ్వన్ స్పృశన్ జిఘ్రన్ అశ్నచ్ఛచ్ఛన్ స్పృశన్ శ్వసన్ ॥ 5-8 ॥
ప్రలపన్ విస్మజన్ గృహ్లాన్ ఉన్మిషన్నిమిషన్నపి ।
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేషు వర్తంత ఇతి ధారయన్ ॥ 5-9 ॥

బ్రహ్మణ్యాధాయ కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా కరోతి యః ।
లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్రమివాంభసా ॥ 5-10 ॥
కాయేన మనసా బుద్ధ్యా కేవలైరింద్రియైరపి ।
యోగినః కర్మ కుర్వంతి సంగం త్యక్త్వాత్మశుద్ధయే ॥ 5-11 ॥
యుక్తః కర్మఫలం త్యక్త్వా శాంతిమాప్నోతి వైష్టికీం ।
అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సక్తో నిబధ్యతే ॥ 5-12 ॥
సర్వకర్మాణి మనసా సన్న్యస్యాస్తే సుఖం వశీ ।
నవద్వారే పురే దేహీ వైవ కుర్వన్న కారయన్ ॥ 5-13 ॥
న కర్తృత్వం న కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః ।
న కర్మఫలసంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే ॥ 5-14 ॥
నాదత్తే కస్యచిత్పాపం న చైవ సుకృతం విభుః ।
అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యంతి జంతవః ॥ 5-15 ॥
జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః ।
తేషామాదిత్యవత్ జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరం ॥ 5-16 ॥
తద్బుద్ధయస్తదాత్మానః తన్నిష్ఠాస్తత్పరాయణాః ।
గచ్ఛంత్యపునరావృత్తిం జ్ఞాననిర్దూతకల్మషాః ॥ 5-17 ॥
విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తిని ।
శుని చైవ శ్వపాకే చ పండితాస్సమదర్శినః ॥ 5-18 ॥
ఇహైవ తైర్జితస్సర్గః యేషాం సామ్యే స్థితం మనః ।
నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్ బ్రహ్మణి తే స్థితాః ॥ 5-19 ॥
న ప్రహ్యప్యేత్త్రియం ప్రాప్య నోద్విజేత్ప్రాప్య చాప్రియం ।
స్థిరబుద్ధిరసమూఢః బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మణి స్థితః ॥ 5-20 ॥

బాహ్యస్పర్శేష్వసక్తాత్మా విందత్యాత్మని యత్సుఖం ।
 స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖమక్షయమశ్నుతే ॥ 5-21 ॥
 యే హి సంస్పర్శజా భోగాః దుఃఖయోనయ ఏవ తే ।
 ఆద్యంతవంతః కౌంతేయ న తేషు రమతే బుధః ॥ 5-22 ॥
 శక్నోతీహైవ యస్సోధుం ప్రాకృరీరవిమోక్షణాత్ ।
 కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తస్య సుఖీ నరః ॥ 5-23 ॥
 యోఽన్తస్సుఖోఽన్తరారామః తథాంతర్జ్యోతిరేవ యః ।
 స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణం బ్రహ్మభూతోఽధిగచ్ఛతి ॥ 5-24 ॥
 లభంతే బ్రహ్మనిర్వాణమ్ ఋషయః క్షీణకల్మషాః ।
 చిన్నద్వైధా యతాత్మానః సర్వభూతహితే రతాః ॥ 5-25 ॥
 కామక్రోధవియుక్తానాం యతీనాం యతచేతసాం ।
 అభితో బ్రహ్మనిర్వాణం వర్తతే విదితాత్మనాం ॥ 5-26 ॥
 స్పర్శాస్క్రుత్వా బహిర్బాహ్యన్ చక్షుశ్చైవాంతరే భ్రువోః ।
 ప్రాణాపానౌ సమౌ కృత్వా నాసాభ్యంతరచారిణౌ ॥ 5-27 ॥
 యతేంద్రియమనోబుద్ధిః మునిర్మోక్షపరాయణః ।
 విగతేచ్ఛాభయక్రోధః యః సదా ముక్త ఏవ సః ॥ 5-28 ॥
 భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరం ।
 సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాంతిమృచ్ఛతి ॥ 5-29 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే కర్మసన్న్యాసయోగో నామ

పంచమోఽధ్యాయః

***

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

ఆత్మసంఘముయోగః

శ్రీభగవోసువచ -

అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః ।
 స సన్న్యాసీ చ యోగీ చ న నిరగ్నిర్న చాక్రియః ॥ 6-1 ॥
 యం సన్న్యాసమితి ప్రాహుః యోగం తం విద్ధి పాండవ ।
 న హ్యసన్న్యస్తసంకల్పః యోగీ భవతి కశ్చన ॥ 6-2 ॥
 ఆరురుక్షోర్కునేర్యోగం కర్మ కారణముచ్యతే ।
 యోగారూఢస్య తస్యైవ శమః కారణముచ్యతే ॥ 6-3 ॥
 యదా హి నేంద్రియార్థేషు న కర్మస్వనుషజ్ఞతే ।
 సర్వసంకల్పసన్న్యాసీ యోగారూఢస్తదోచ్యతే ॥ 6-4 ॥
 ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానం నాత్మానమవసాదయేత్ ।
 ఆత్మైవ హ్యోత్మనో బంధుః ఆత్మైవ రిపురాత్మనః ॥ 6-5 ॥
 బంధురాత్మాత్మనస్తస్య యేనాత్మైవాత్మనా జితః ।
 అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తేతాత్మైవ శత్రువత్ ॥ 6-6 ॥
 జితాత్మనః ప్రశాంతస్య పరమాత్మా సమాహితః ।
 శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు తథా మానావమానయోః ॥ 6-7 ॥
 జ్ఞానవిజ్ఞానతృప్తాత్మా కూటస్థో విజితేంద్రియః ।
 యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్టాశ్మకాంచనః ॥ 6-8 ॥
 సుహృన్నిత్రార్యుదాసీనమధ్యస్థద్వేష్యబంధుషు ।
 సాధుష్యపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే ॥ 6-9 ॥

యోగీ యుంజీత సతతమ్ ఆత్మానం రహసి స్థితః ।
 ఏకాకీ యతచిత్తాత్మా నిరాశీరపరిగ్రహః ॥ 6-10 ॥
 శుచౌ దేశే ప్రతిష్ఠాప్య స్థిరమాసనమాత్మనః ।
 నాత్యుచ్చితం నాతినీచం చైలాజినకుశోత్తరం ॥ 6-11 ॥
 తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్తేంద్రియక్రియః ।
 ఉపవిశ్యాసనే యుంజ్యాత్ యోగమాత్మవిశుద్ధయే ॥ 6-12 ॥
 సమం కాయశిరోగ్రీవం ధారయన్నచలం స్థిరః ।
 సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చానవలోకయన్ ॥ 6-13 ॥
 ప్రశాంతాత్మా విగతభీః బ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః ।
 మనస్సంయమ్య ముచ్చిత్తః యుక్త ఆసీత మత్పరః ॥ 6-14 ॥
 యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ నియతమానసః ।
 శాంతిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి ॥ 6-15 ॥
 నాత్యశ్శతస్తు యోగోఽస్తి న చైకాంతమనశ్శతః ।
 న చాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతో వైవ చార్జున ॥ 6-16 ॥
 యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు ।
 యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహా ॥ 6-17 ॥
 యదా వినియతం చిత్తమ్ ఆత్మన్యేవావతిష్ఠతే ।
 నిస్స్పృహస్సర్వకామేభ్యః యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా ॥ 6-18 ॥
 యథా దీపో నివాతస్థః నేంగతే సోపమా స్ప్రుతా ।
 యోగినో యతచిత్తస్య యుంజతో యోగమాత్మనః ॥ 6-19 ॥
 యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా ।
 యత్ర చైవాత్మనాత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి ॥ 6-20 ॥

సుఖమాత్యంతికం యత్తత్ బుద్ధిగ్రాహ్యమతీంద్రియం ।
 వేత్తి యత్ర న చైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః ॥ 6-21 ॥
 యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః ।
 యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే ॥ 6-22 ॥
 తం విద్యాద్దుఃఖసంయోగవియోగం యోగసంజ్ఞితం ।
 స నిశ్చయేన యోక్తవ్యః యోగోఽనిర్విణ్ణచేతసా ॥ 6-23 ॥
 సంకల్పప్రభవాన్ కామాన్ త్యక్త్వా సర్వానశేషతః ।
 మనసైవేంద్రియగ్రామం వినియమ్య సమంతతః ॥ 6-24 ॥
 శనైశ్శనైరుపరమేద్ బుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా ।
 ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదపి చింతయేత్ ॥ 6-25 ॥
 యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచలమస్థిరం ।
 తతస్తతో నియమ్యైతత్ ఆత్మన్యేవ వశం నయేత్ ॥ 6-26 ॥
 ప్రశాంతమనసం హ్యేనం యోగినం సుఖముత్తమం ।
 ఉపైతి శాంతరజసం బ్రహ్మభూతమకల్మషం ॥ 6-27 ॥
 యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ విగతకల్మషః ।
 సుఖేన బ్రహ్మసంస్పర్శమ్ అత్యంతం సుఖమశ్నుతే ॥ 6-28 ॥
 సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని ।
 ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శనః ॥ 6-29 ॥
 యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి ।
 తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి ॥ 6-30 ॥
 సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః ।
 సర్వథా వర్తమానోఽపి స యోగీ మయి వర్తతే ॥ 6-31 ॥

అత్యోపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున ।
సుఖం వా యది వా దుఃఖం స యోగీ పరమో మతః ॥ 6-32 ॥

అర్జున ఉవాచ -

యోఽయం యోగస్త్వయా ప్రోక్తః సామ్యేన మధుసూదన ।
ఏతస్యాహం న పశ్యామి చంచలత్వాత్ స్థితిం స్థిరాం ॥ 6-33 ॥
చంచలం హి మనః కృష్ణ ప్రమాధి బలవద్ దృఢం ।
తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోరివ సుదుష్కరం ॥ 6-34 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

అసంశయం మహాబాహుా మనో దుర్నిగ్రహం చలం ।
అభ్యాసేన తు కౌంతేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే ॥ 6-35 ॥
అసంయతాత్మనా యోగః దుస్ప్రాప ఇతి మే మతిః ।
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః ॥ 6-36 ॥

అర్జున ఉవాచ -

అయతిశ్రద్ధయోపేతః యోగాచ్ఛలితమానసః ।
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ గచ్ఛతి ॥ 6-37 ॥
కచ్ఛిన్నోభయవిభ్రష్టః చిన్నాభమివ నశ్యతి ।
అప్రతిష్ఠో మహాబాహుా విమూఢో బ్రహ్మణః పథి ॥ 6-38 ॥
ఏతన్మే సంశయం కృష్ణ ఛేత్తమర్హస్యశేషతః ।
త్వదన్యస్సంశయస్యాస్య ఛేత్తా న హ్యుపపద్యతే ॥ 6-39 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

పార్థ వైవేహ నాముత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే ।
న హి కళ్యాణకృత్కశ్చిద్ దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి ॥ 6-40 ॥

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకాన్ ఉషిత్వా శాశ్వతీస్సమాః ।
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహీ యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే ॥ 6-41 ॥

అథవా యోగినామేవ కులే భవతి ధీమతాం ।

ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశం ॥ 6-42 ॥

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పార్వదేహికం ।

యతతే చ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన ॥ 6-43 ॥

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హ్రీయతే హ్యవశోఽపి సః ।

జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మోతివర్తతే ॥ 6-44 ॥

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధకిల్బిషః ।

అనేకజన్మసంసిద్ధః తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 6-45 ॥

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః ।

కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున ॥ 6-46 ॥

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాంతరాత్మనా ।

శ్రద్ధావాన్ భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః ॥ 6-47 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే ఆత్మసంయమయోగో నామ

షష్ఠోఽధ్యాయః

***

**అథ సప్తమోఽఖ్యాయః
జ్ఞానవిజ్ఞానయోగః**

శ్రీభగవోసువేద -

మయాసక్తమనాః పార్థ యోగం యుంజన్ మదాశ్రయః ।
 అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాస్యసి తచ్ఛ్రణు ॥ 7-1 ॥

జ్ఞానం తేఽహం సవిజ్ఞానమ్ ఇదం వక్ష్యామ్యశేషతః ।
 యద్ జ్ఞాత్వా నేహ భూయోఽన్యత్ జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే ॥ 7-2 ॥

మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే ।
 యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్నాం వేత్తి తత్త్వతః ॥ 7-3 ॥

భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధిరేవ చ ।
 అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతిరష్టధా ॥ 7-4 ॥

అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరాం ।
 జీవభూతాం మహాబాహు యయేదం ధార్యతే జగత్ ॥ 7-5 ॥

ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీతుపధారయ ।
 అహం కృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయస్తథా ॥ 7-6 ॥

మత్తః పరతరం నాన్యత్ కించిదస్తి ధనంజయ ।
 మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ ॥ 7-7 ॥

రసోఽహమపు కౌంతేయ ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః ।
 ప్రణవస్సర్వవేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు ॥ 7-8 ॥

పుణ్యో గంధః పృథివ్యాం చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ ।
 జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు ॥ 7-9 ॥

బీజం మాం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ సనాతనం ।
 బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహం ॥ 7-10 ॥

బలం బలవతాం చాహం కామరాగవివర్జితం ।
 ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ ॥ 7-11 ॥

యే చైవ సాత్త్వికా భావాః రాజసాస్తామసాశ్చ యే ।
 మత్త ఏవేతి తాన్విద్ధి న త్వహం తేషు తే మయి ॥ 7-12 ॥

త్రిభిర్గుణమయైర్భావైః ఏభిస్సర్వమిదం జగత్ ।
 మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయం ॥ 7-13 ॥

దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా ।
 మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే ॥ 7-14 ॥

న మాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః ।
 మాయయాపహృతజ్ఞానాః ఆసురం భావమాశ్రితాః ॥ 7-15 ॥

చతుర్విధా భజంతే మాం జనాః సుకృతినోఽర్జున ।
 ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ చ భరతర్షభ ॥ 7-16 ॥

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్తః ఏకభక్తిర్విశిష్యతే ।
 ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థమ్ అహం స చ మమ ప్రియః ॥ 7-17 ॥

ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతం ।
 ఆస్థితస్స హి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాం గతిం ॥ 7-18 ॥

బహునాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే ।
 వాసుదేవస్సర్వమితి స మహాత్మా సుదుర్లభః ॥ 7-19 ॥

కామైస్తైస్తైర్హృతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేఽన్యదేవతాః ।
 తం తం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాస్స్వయా ॥ 7-20 ॥

యో యో యాం యాం తనుం భక్తః శ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి ।
 తస్య తస్యాచలాం శ్రద్ధాం తామేవ విదధామ్యహం ॥ 7-21 ॥

స తయా శ్రద్ధయా యుక్తః తస్యారాధనమీహతే ।
 లభతే చ తతః కామాన్ మయైవ విహితాన్ హితాన్ ॥ 7-22 ॥

అంతవత్తు ఫలం తేషాం తద్భవత్యల్పమేధసాం ।
 దేవాన్ దేవయజో యాంతి మద్భక్తా యాంతి మామపి ॥ 7-23 ॥

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధయః ।
 పరం భావమజానంతః మమావ్యయమనుత్తమం ॥ 7-24 ॥

నాహం ప్రకాశస్వర్వస్య యోగమాయాసమావృతః ।
 మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజమవ్యయం ॥7-25 ॥

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చార్జున ।
 భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద న కశ్చన ॥ 7-26 ॥

ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వంద్వమోహేన భారత ।
 సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్గే యాంతి పరంతప ॥ 7-27 ॥

యేషాం త్వంతగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణాం ।
 తే ద్వంద్వమోహనిర్ముక్తాః భజంతే మాం దృఢవ్రతాః ॥ 7-28 ॥

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతంతి యే ।
 తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృత్స్నమ్ అధ్యాత్మం కర్మ చాఖిలం ॥7-29॥

సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియజ్ఞం చ యే విదుః ।
 ప్రయాణకాలేఽపి చ మాం తే విదుర్ముక్తచేతసః ॥ 7-30 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే జ్ఞానవిజ్ఞానయోగో నామ
 సప్తమోఽధ్యాయః

***

అథ అష్టమోఽధ్యాయః
 అక్షరబ్రహ్మయోగః

అర్జున ఉవాచ -

కిం తద్ బ్రహ్మ కిమధ్యాత్మం కిం కర్మ పురుషోత్తమ ।
 అధిభూతం చ కిం ప్రోక్తమ్ అధిదైవం కిముచ్యతే ॥ 8-1 ॥

అధియజ్ఞః కథం కోఽత్ర దేహేఽస్మిన్ మధుసూదన ।
 ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽపి నియతాత్మభిః ॥ 8-2 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మముచ్యతే ।
 భూతభావోద్భవకరః విసర్గః కర్మసంజ్ఞితః ॥ 8-3 ॥

అధిభూతం క్షరో భావః పురుషశ్చాధిదైవతం ।
 అధియజ్ఞోఽహమేవాత్ర దేహే దేహాభృతాం వర ॥ 8-4 ॥

అంతకాలే చ మామేవ స్మరన్ ముక్త్యా కలేవరం ।
 యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాస్త్వత్ర సంశయః ॥ 8-5 ॥

యం యం వాపి స్మరన్ భావం త్యజత్యంతే కలేవరం ।
 తం తమేవైతి కౌంతేయ సదా తద్భావభావితః ॥ 8-6 ॥

తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుధ్య చ ।
 మయ్యర్చితమనోబుద్ధిః మామేవైష్యస్యసంశయః ॥ 8-7 ॥

అభ్యాసయోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా ।
 పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్ ॥ 8-8 ॥

కవిం పురాణమనుశాసితారమ్

అణోరణీయాంసమనుస్మరేద్యః ।

సర్వస్య ధాతారమచింత్యరూపమ్

ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ॥ 8-9 ॥

ప్రయాణకాలే మనసాఽచలేన

భక్త్యా యుక్తో యోగబలేన చైవ ।

భ్రువోర్మధ్యే ప్రాణమావేశ్య సమ్యక్

స తం పరం పురుషముపైతి దివ్యం ॥ 8-10 ॥

యదక్షరం వేదవిదో వదంతి

విశంతి యద్యతయో వీతరాగాః ।

యదిచ్ఛంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి

తత్యే పదం సంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే ॥ 8-11 ॥

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుధ్య చ ।

మూర్ఖ్యాధాయాత్మనః ప్రాణమ్ ఆస్థితో యోగధారణాం ॥ 8-12 ॥

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్

యః ప్రయాతి త్యజం దేహం స యాతి పరమాం గతిం ॥ 8-13 ॥

అనన్యచేతాస్పతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః ।

తస్యాహం సులభః పార్థ నిత్యయుక్తస్య యోగినః ॥ 8-14 ॥

మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతం ।

నాఘ్నువంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాం గతాః ॥ 8-15 ॥

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున ।

మాముపేత్య తు కౌంతేయ పునర్జన్మ న విద్యతే ॥ 8-16 ॥

సహస్రయుగపర్యంతమ్ అహర్యద్భ్రహ్మణో విదుః ।

రాత్రిం యుగసహస్రాంతాం తేఽపెహరాత్రవిదో జనాః ॥ 8-17 ॥

అవ్యక్తాద్వ్యక్తయస్సర్వాః ప్రభవంత్యహరాగమే ।

రాత్ర్యాగమే ప్రలీయంతే తత్రైవావ్యక్తసంజ్ఞకే ॥ 8-18 ॥

భూతగ్రామస్స ఏవాయం భూత్వా భూత్వా ప్రలీయతే ।

రాత్ర్యాగమేఽవశః పార్థ ప్రభవత్యహరాగమే ॥ 8-19 ॥

పరస్తస్మాత్తు భావోఽన్యః అవ్యక్తోఽవ్యక్తాత్ సనాతనః ।

యస్స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి ॥ 8-20 ॥

అవ్యక్తోఽక్షర ఇత్యుక్తః తమాహుః పరమాం గతిం ।

యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్దామ పరమం మమ ॥ 8-21 ॥

పురుషస్స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్తనన్యయా ।

యస్యాంతస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతం ॥ 8-22 ॥

యత్ర కాలే త్వనావృత్తిమ్ ఆవృత్తిం చైవ యోగినః ।

ప్రయాతా యాంతి తం కాలం వక్ష్యామి భరతర్షభ ॥ 8-23 ॥

అగ్నిర్జ్యోతిరహఞ్శుక్లః షణ్మాసా ఉత్తరాయణం ।

తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః ॥ 8-24 ॥

ధూమో రాత్రిస్తథా కృష్ణః షణ్మాసా దక్షిణాయనం ।

తత్ర చాంద్రమసం జ్యోతిః యోగీ ప్రాప్య నివర్తతే ॥ 8-25 ॥

శుక్లకృష్ణే గతి హ్యేతే జగతశ్శాశ్వతే మతే ।

ఏకయా యాత్యనావృత్తిమ్ అన్యయావర్తతే పునః ॥ 8-26 ॥

నైతే సృతీ పార్థ జానన్ యోగీ ముహ్యతి కశ్చన ।

తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవార్జున ॥ 8-27 ॥

వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైవ

దానేషు యత్పుణ్యఫలం ప్రదిష్టం ।

అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా

యోగీ పరం స్థానముపైతి చాద్యం ॥ 8-28 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే అక్షరబ్రహ్మయోగో నామ

అష్టమోఽధ్యాయః

***

అథ నవమోఽధ్యాయః

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదః

శ్రీభగవోసువోచ -

ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే ।

జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ ॥ 9-1 ॥

రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిదముత్తమం ।

ప్రత్యక్షావగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తుమవ్యయం ॥ 9-2 ॥

అశ్రద్ధధానాః పురుషాః ధర్మస్యాస్య పరంతప ।

అప్రాప్య మాం నివర్తంతే మృత్యుసంసారవర్షిని ॥ 9-3 ॥

మయా తతమిదం సర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా ।

మత్స్థాని సర్వభూతాని న చాహం తేష్యవస్థితః ॥ 9-4 ॥

న చ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగమైశ్వరం ।

భూతభృన్న చ భూతస్థః మమాత్మా భూతభావనః ॥ 9-5 ॥

యథాకాశస్థితో నిత్యం వాయుస్సర్వత్రగో మహాన్ ।

తథా సర్వాణి భూతాని మత్స్థానీత్యుపధారయ ॥ 9-6 ॥

సర్వభూతాని కౌంతేయ ప్రకృతిం యాంతి మామికాం ।

కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పాదౌ విస్ఫజామ్యహం ॥ 9-7 ॥

ప్రకృతిం స్వామవష్టభ్య విస్ఫజామి పునః పునః ।

భూతగ్రామమిమం కృత్స్నమ్ అవశం ప్రకృతేర్వశాత్ ॥ 9-8 ॥

న చ మాం తాని కర్మాణి నిబద్ధంతి ధనంజయ ।

ఉదాసీనవదాసీనమ్ అసక్తం తేషు కర్మసు ॥ 9-9 ॥

మయాధ్యక్షేణ ప్రకృతిః సూయతే సచరాచరం ।
 హేతునానేన కౌంతేయ జగద్విపరివర్తతే ॥ 9-10 ॥
 అవజానంతి మాం మూఢాః మానుషీం తనుమాశ్రితం ।
 పరం భావమజానంతః మమ భూతమహేశ్వరం ॥ 9-11 ॥
 మోఘాశా మోఘకర్మాణః మోఘజ్ఞానా విచేతసః ।
 రాక్షసీమాసురీం చైవ ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః ॥ 9-12 ॥
 మహాత్మానస్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతిమాశ్రితాః ।
 భజంత్యనన్యమనసః జ్ఞాత్వా భూతాదిమవ్యయం ॥ 9-13 ॥
 సతతం కీర్తయంతో మాం యతంతశ్చ దృఢవ్రతాః ।
 నమస్యంతశ్చ మాం భక్త్యా నిత్యయుక్తా ఉపాసతే ॥ 9-14 ॥
 జ్ఞానయజ్ఞేన చాప్యన్యే యజంతో మాముపాసతే ।
 ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుధా విశ్వతోముఖం ॥ 9-15 ॥
 అహం క్రతురహం యజ్ఞః స్వధాహమహమౌషధం ।
 మంత్రోఽహమహమేవాజ్యమ్ అహమగ్నిరహం హుతం ॥9-16 ॥
 పితాహమస్య జగతః మాతా ధాతా పితామహాః ।
 వేద్యం పవిత్రమోంకారః ఋక్సామ యజురేవ చ ॥ 9-17 ॥
 గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణం సుహృత్ ।
 ప్రభవః ప్రలయస్థానం నిధానం బీజమవ్యయం ॥ 9-18 ॥
 తపామృహమహం వర్షం నిగృహ్ణోమ్ముత్స్రుజామి చ ।
 అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ సదసచ్ఛాహమర్జున ॥ 9-19 ॥

త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూతపాపాః
 యజ్ఞైరిష్ట్యా స్వర్గతిం ప్రార్థయంతే ।
 తే పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోకమ్
 అశ్నంతి దివ్యాందివి దేవభోగాన్ ॥ 9-20 ॥
 తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
 క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి ।
 ఏవం త్రయీధర్మమనుప్రపన్నాః
 గతాగతం కామకామా లభంతే ॥ 9-21 ॥
 అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే ।
 తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహోమ్యహం ॥ 9-22 ॥
 యేఽప్యన్యదేవతా భక్తాః యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
 తేఽపి మామేవ కౌంతేయ యజంత్యవిధిపూర్వకం ॥ 9-23 ॥
 అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ ।
 న తు మామభిజానంతి తత్త్వేనాతశ్చ్యవంతి తే ॥ 9-24 ॥
 యాంతి దేవవ్రతా దేవాన్ పితౄన్యాంతి పితృవ్రతాః ।
 భూతాని యాంతి భూతేజ్యాః యాంతి మద్యాజినోఽపి మాం ॥9-25॥
 పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి ।
 తదహం భక్తుష్పహృతమ్ అశ్నామి ప్రయతాత్మనః ॥ 9-26 ॥
 యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోషి దదాసి యత్ ।
 యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కరుష్వ మదర్పణం ॥ 9-27 ॥
 శుభాశుభఫలైరేవం మోక్ష్యసే కర్మబంధనైః ।
 సన్న్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైష్యసి ॥ 9-28 ॥

సమోఽహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రీయః ।
యే భజంతి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషు చాప్యహం ॥9-29 ॥

అపి చేత్సుదురాచారః భజతే మామనన్యభాక్ ।
సాధురేవ స మంతవ్యః సమ్యగ్వ్యవసితో హి సః ॥ 9-30 ॥

క్షీప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి ।
కాంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి ॥ 9-31 ॥

మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః ।
స్త్రియో వైశ్యాస్తథా శూద్రాః తేఽపి యాంతి పరాం గతిం ॥9-32॥

కిం పునర్బ్రాహ్మణాః పుణ్యాః భక్తా రాజర్షయస్తథా ।
అనిత్యమసుఖం లోకమిమం ప్రాప్య భజస్వ మాం ॥ 9-33 ॥

మన్మనా భవ మద్భక్తః మద్యాజీ మాం నమస్కరు ।
మామేవైష్యసి యుక్త్యైవమ్ ఆత్మానం మత్పరాయణః ॥ 9-34 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగో
నామ నవమోఽధ్యాయః

***

**అథ నవమోఽధ్యాయః
విభూతియోగః**

శ్రీభగవోసువోచ -

భూయ ఏవ మహాబాహో శృణు మే పరమం వచః ।
యత్తేఽహం ప్రీయమాణాయ వక్ష్యామి హితకామ్యయా ॥ 10-1 ॥

న మే విదుస్సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః ।
అహమాదిర్హి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః ॥ 10-2 ॥

యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమహేశ్వరం ।
అసమ్మాధస్స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ 10-3 ॥

బుద్ధిర్జ్ఞానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమశ్శమః ।
సుఖం దుఃఖం భవోఽభావో భయం చాభయమేవ చ ॥ 10-4 ॥

అహింసా సమతా తుష్టిః తపో దానం యశోఽయశః ।
భవంతి భావా భూతానాం మత్త ఏవ పృథగ్విధాః ॥ 10-5 ॥

మహర్షయస్సప్త పూర్వే చత్వారో మనవస్తథా ।
మద్భావా మానసా జాతాః యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః ॥ 10-6 ॥

ఏతాం విభూతిం యోగం చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః ।
సోఽవికంపేన యోగేన యుజ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 10-7 ॥

అహం సర్వస్య ప్రభవః మత్తస్సర్వం ప్రవర్తతే ।
ఇతి మత్వా భజంతే మాం బుధా భావసమన్వితాః ॥ 10-8 ॥

మచ్చిత్తా మద్గతప్రాణాః బోధయంతః పరస్పరం ।
కథయంతశ్చ మాం నిత్యం తుష్యంతి చ రమంతి చ ॥ 10-9 ॥

తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకం ।
దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాంతి తే ॥ 10-10 ॥

తేషామేవానుకంపార్థమ్ అహమజ్ఞానజం తమః ।
నాశయామ్యాత్మభావస్థః జ్ఞానదీపేన భాస్వతా ॥ 10-11 ॥

అర్జున ఉవాచ -

పరం బ్రహ్మ పరం ధామ పవిత్రం పరమం భవాన్ ।
పురుషం శాశ్వతం దివ్యమ్ ఆదిదేవమజం విభుం ॥ 10-12 ॥

ఆహుస్త్యామృషయస్సర్వే దేవర్షిర్నారదస్తథా ।
అసితో దేవలో వ్యాసః స్వయం చైవ బ్రవీషి మే ॥ 10-13 ॥

సర్వమేతద్భుతం మన్యే యన్మాం వదసి కేశవ ।
న హి తే భగవన్వ్యక్తిం విదుర్దేవా న దానవాః ॥ 10-14 ॥

స్వయమేవాత్మనాత్మానం వేత్థ త్వం పురుషోత్తమ ।
భూతభావన భూతేశ దేవదేవ జగత్పతే ॥ 10-15 ॥

వక్తుమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యోత్మవిభూతయః ।
యాభిర్విభూతిభిర్లోకాన్ ఇమాంస్త్యం వ్యాప్య తిష్ఠసి ॥ 10-16 ॥

కథం విద్యామహం యోగిన్ త్వాం సదా పరిచింతయన్ ।
కేషు కేషు చ భావేషు చింత్యోఽసి భగవన్మయా ॥ 10-17 ॥

విస్తరేణాత్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్దన ।
భూయః కథయ తృప్తిర్హి శృణ్వతో నాస్తి మేఽమృతం ॥ 10-18 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

హంత తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యోత్మవిభూతయః ।
ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ నాస్త్యంతో విస్తరస్య మే ॥ 10-19 ॥

అహమాత్మా గుడాకేశ సర్వభూతాశయస్థితః ।
అహమాదిశ్చ మధ్యం చ భూతానామంత ఏవ చ ॥ 10-20 ॥

ఆదిత్యానామహం విష్ణుః జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్ ।
మరీచిర్మరుతామస్మి నక్షత్రాణామహం శశీ ॥ 10-21 ॥

వేదానాం సామవేదోఽస్మి దేవానామస్మి వాసవః ।
ఇంద్రియాణాం మనశ్చాస్మి భూతానామస్మి చేతనా ॥ 10-22 ॥

రుద్రాణాం శంకరశ్చాస్మి విత్తేశో యక్షరక్షసాం ।
వసూనాం పావకశ్చాస్మి మేరుః శిఖరిణామహం ॥ 10-23 ॥

పురోధసాం చ ముఖ్యం మాం విద్ధి పార్థ బృహస్పతిం ।
సేనానీనామహం స్కందః సరసామస్మి సాగరః ॥ 10-24 ॥

మహర్షీణాం భృగురహం గిరామస్మైకమక్షరం ।
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి స్థావరాణాం హిమాలయః ॥ 10-25 ॥

అశ్వత్థః సర్వవృక్షాణాం దేవర్షీణాం చ నారదః ।
గంధర్వాణాం చిత్రరథః సిద్ధానాం కపిలో మునిః ॥ 10-26 ॥

ఉచ్చైశ్చైవసమశ్వానాం విద్ధి మామమృతోద్భవం ।
ఐరావతం గజేంద్రాణాం నరాణాం చ నరాధిపం ॥ 10-27 ॥

ఆయుధానామహం వజ్రం ధేనూనామస్మి కామధుక్ ।
ప్రజనశ్చాస్మి కందర్పః సర్పాణామస్మి వాసుకిః ॥ 10-28 ॥

అనంతశ్చాస్మి నాగానాం వరుణో యాదసామహం ।
పితృణామర్యమా చాస్మి యమః సంయమతామహం ॥ 10-29 ॥

ప్రహ్లాదశ్చాస్మి దైత్యానాం కాలః కలయతామహం ।
మృగాణాం చ మృగేంద్రోఽహం వైనతేయశ్చ పక్షిణాం ॥ 10-30 ॥

పవనః పవతామస్మి రామశ్చస్త్రభృతామహం ।
రఘుషాణాం మకరశ్చాస్మి ప్రోతసామస్మి జాహ్నువీ ॥ 10-31 ॥

సర్గాణామాదిరంతశ్చ మధ్యం చైవాహమర్జున ।
అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాదః ప్రవదతామహం ॥ 10-32 ॥

అక్షరాణామకారోఽస్మి ద్వంద్వః సామాసికస్య చ ।
అహమేవాక్షయః కాలః ధాతాహం విశ్వతోముఖః ॥ 10-33 ॥

మృత్యుస్సర్వహరశ్చాహమ్ ఉద్భవశ్చ భవిష్యతాం ।
కీర్తిశ్రీర్వాక్చ నారీణాం స్మృతిర్మేధా ధృతిః క్షమా ॥ 10-34 ॥

బృహత్సామ తథా సామ్నాం గాయత్రీ ఛందసామహం ।
మాసానాం మార్గశీర్షోఽహమ్ ఋతూనాం కుసుమాకరః ॥10-35॥

ద్యూతం ఛలయతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహం ।
జయోఽస్మి వ్యవసాయోఽస్మి సత్త్వం సత్త్వవతామహం ॥ 10-36 ॥

వృష్ణీనాం వాసుదేవోఽస్మి పాండవానాం ధనంజయః ।
మునీనామప్యహం వ్యాసః కవీనాముశనా కవిః ॥ 10-37 ॥

దండో దమయతామస్మి నీతిరస్మి జిగీషతాం ।
మౌనం చైవాస్మి గుహ్యేనాం జ్ఞానం జ్ఞానవతామహం ॥ 10-38 ॥

యచ్ఛాపి సర్వభూతానాం బీజం తదహమర్జున ।
న తదస్తి వినా యత్ స్యాత్ మయా భూతం చరాచరం ॥ 10-39 ॥

నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప ।
ఏష తూర్దేశతః ప్రోక్తః విభూతేర్విస్తరో మయా ॥ 10-40 ॥

యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా ।
తత్తదేవావగచ్ఛ త్వం మమ తేజోఽంశసంభవం ॥ 10-41 ॥

అథవా బహునైతేన కిం జ్ఞాతేన తవార్జున ।
విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్నమ్ ఏకాంశేన స్థితో జగత్ ॥ 10-42 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే విభూతియోగో నామ
దశమోఽధ్యాయః
***

అథ ఏకవింశతీశ్చైవ్యః

విశ్వీయాపదర్శనయోగః

అర్జున ఉవాచ -

మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమధ్యాత్మసంజ్ఞితం ।
యత్ప్రయోక్తం వచస్తేన మోహలాఽయం విగతో మమ ॥ 11-1 ॥

భవాప్యయో హి భూతానాం శ్రుతౌ విస్తరశో మయా ।
త్వత్తః కమలపత్రాక్ష మాహాత్మ్యమపి చావ్యయం ॥ 11-2 ॥

ఏవమేతద్యథాత్థ త్వమ్ ఆత్మానం పరమేశ్వర ।
ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూపమ్ ఐశ్వరం పురుషోత్తమ ॥ 11-3 ॥

మన్యసే యది తచ్ఛక్యం మయా ద్రష్టుమితి ప్రభో ।
యోగేశ్వర తతో మే త్వం దర్శయాత్మానమవ్యయం ॥ 11-4 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

పశ్య మే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః ।
నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ ॥ 11-5 ॥

పశ్యాదిత్యాన్ వసూన్ రుద్రాన్ అశ్వినౌ మరుతస్తథా ।
బహూన్యదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్చర్యాణి భారత ॥ 11-6 ॥

ఇహైకస్థం జగత్కృత్స్నం పశ్యాద్య సచరాచరం ।
మమ దేహీ గుడాకేశ యచ్ఛాన్యద్ ద్రష్టుమిచ్ఛసి ॥ 11-7 ॥

న తు మాం శక్యసే ద్రష్టుమ్ అనేనైవ స్వచక్షుషా ।
దివ్యం దదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగమైశ్వరం ॥ 11-8 ॥

సంజయ ఉవాచ -

ఏవముక్త్యా తతో రాజన్ మహాయోగేశ్వరో హరిః ।
దర్శయామాస పార్థాయ పరమం రూపమైశ్వరం ॥ 11-9 ॥

అనేకవక్త్రనయనమ్ అనేకాద్భుతదర్శనం ।
అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధం ॥ 11-10 ॥

దివ్యమాల్యాంబరధరం దివ్యగంధానులేపనం ।
సర్వాశ్చర్యమయం దేవమ్ అనంతం విశ్వతోముఖం ॥ 11-11 ॥

దివి సూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుత్థితా ।
యది భాస్పదృశీ సా స్యాత్ భాసస్తస్య మహాత్మనః ॥ 11-12 ॥

తత్రైకస్థం జగత్కృత్స్నం ప్రవిభక్తమనేకధా ।
అపశ్యద్దేవదేవస్య శరీరే పాండవస్తదా ॥ 11-13 ॥

తతస్ప విస్మయావిష్టః హృష్టరోమా ధనంజయః ।
ప్రణమ్య శిరసా దేవం కృతాంజలిరభాషత ॥ 11-14 ॥

అర్జున ఉవాచ -

పశ్యామి దేవాంస్తవ దేవ దేహీ
సర్వాంస్తథా భూతవిశేషసంఘాన్ ।
బ్రహ్మాణమీశం కమలాసనస్థమ్
ఋషీంశ్చ సర్వానురగాంశ్చ దివ్యాన్ ॥ 11-15 ॥

అనేకబాహూదరవక్త్రనేత్రం
పశ్యామి త్వాం సర్వతోఽనంతరూపం ।
నాంతం న మధ్యం న పునస్తవాదిం
పశ్యామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూప ॥ 11-16 ॥

కిరీటినం గదినం చక్రిణం చ
 తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతం ।
 పశ్యామి త్వాం దుర్నిరీక్ష్యం సమంతాద్
 దీప్తానలార్కద్యుతిమప్రమేయం ॥ 11-17 ॥

త్వమక్షరం పరమం వేదితవ్యం
 త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానం ।
 త్వమవ్యయశ్శాశ్వతధర్మగోప్తా
 సనాతనస్త్వం పురుషో మతో మే ॥ 11-18 ॥

అనాదిమధ్యాంతమనంతవీర్యమ్
 అనంతబాహులం శశిసూర్యనేత్రం ।
 పశ్యామి త్వాం దీప్తహుతాశవక్త్రం
 స్వతేజసా విశ్వమిదం తపంతం ॥ 11-19 ॥

ద్యావాప్యధివ్యోరిదమంతరం హి
 వ్యాప్తం త్వయైకేన దిశశ్చ సర్వాః ।
 దృష్ట్వాద్భుతం రూపముగ్రం తవేదం
 లోకత్రయం ప్రవ్యథితం మహాత్మాన్ ॥ 11-20 ॥

అమీ హి త్వాం సురసంఘా విశంతి
 కేచిద్భీతాః ప్రాంజలయో గృణంతి ।
 స్వస్తీత్యుక్త్యా మహర్షిసిద్ధసంఘాః
 స్తువంతి త్వాం స్తుతిభిః పుష్కలాభిః ॥ 11-21 ॥

రుద్రాదిత్యా వసవో యే చ సాధ్యాః
 విశ్వేఽశ్వినౌ మరుతశ్చోష్ణపాశ్చ ।
 గంధర్వయజ్ఞాసురసిద్ధసంఘాః
 వీక్షంతే త్వాం విస్మితాశ్చైవ సర్వే ॥ 11-22 ॥

రూపం మహాత్మే బహువక్త్రనేత్రం
 మహాబాహు బహుబాహూరుపాదం ।
 బహూదరం బహుదంష్ట్రాకరాలం
 దృష్ట్వా లోకాః ప్రవ్యథితాస్తథాహం ॥ 11-23 ॥

నభస్స్మృశం దీప్తమనేకవర్ణం
 వ్యాత్తాననం దీప్తవిశాలనేత్రం ।
 దృష్ట్వా హి త్వాం ప్రవ్యథితాంతరాత్మా
 ధృతిం న విందామి శమం చ విష్ణో ॥ 11-24 ॥

దంష్ట్రాకరాళాని చ తే ముఖాని
 దృష్ట్వైవ కాలానలసన్నిభాని ।
 దిశో న జానే న లభే చ శర్మ
 ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ 11-25 ॥

అమీ చ త్వాం ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రాః
 సర్వే సహైవావనిపాలసంఘైః ।
 భీష్మో ద్రోణసూతపుత్రస్తథాసౌ
 సహాస్మదీయైరపి యోధముఖ్యైః ॥ 11-26 ॥

వక్త్రాణి తే త్వరమాణా విశంతి
 దంష్ట్రాకరాలాని భయానకాని ।
 కేచిద్విలగ్నా దశనాంతరేషు
 సందృశ్యంతే చూర్ణితైరుత్తమాంగైః ॥ 11-27 ॥

యథా నదీనాం బహవోఽమ్బువేగాః
 సముద్రమేవాభిముఖా ద్రవంతి ।
 తథా తవామీ నరలోకవీరాః
 విశంతి వక్త్రాణ్యభివిజ్వలంతి ॥ 11-28 ॥

యథా ప్రదీప్తం జ్వలనం పతంగాః
 విశంతి నాశాయ సమృద్ధవేగాః ।
 తథైవ నాశాయ విశంతి లోకాః
 తవాపి వక్త్రాణి సమృద్ధవేగాః ॥ 11-29 ॥

లేలిహ్యసే గ్రసమానస్సమంతాత్
 లోకాన్ సమగ్రాన్ వదనైర్వలద్భిః ।
 తేజోభిరాపూర్య జగత్సమగ్రం
 భాసస్తవోగ్రాః ప్రతపంతి విష్ణో ॥ 11-30 ॥

ఆఖ్యాహి మే కో భవానుగ్రరూపః
 నమోఽస్తు తే దేవవర ప్రసీద ।
 విజ్ఞాతుమిచ్ఛామి భవంతమాద్యం
 న హి ప్రజానామి తవ ప్రవృత్తిం ॥ 11-31 ॥

శ్రీభగవోసుతోచ -

కాలోఽస్మి లోకక్షయకృత్రవృద్ధః
 లోకాన్ సమాహర్తుమిహ ప్రవృత్తః ।
 ఋతేఽపి త్వాం న భవిష్యంతి సర్వే
 యేఽవస్థితాః ప్రత్యనీకేషు యోధాః ॥ 11-32 ॥

తస్మాత్ప్రముత్తిష్ఠ యశో లభస్య
 జిత్వా శత్రూన్ భుంక్ష్య రాజ్యం సమృద్ధం ।
 మయైవైతే నిహతాః పూర్వమేవ
 నిమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాచిన్ ॥ 11-33 ॥

ద్రోణం చ భీష్మం చ జయద్రథం చ
 కర్ణం తథాన్యానపి యోధవీరాన్ ।
 మయా హతాంస్త్యం జహి మా వ్యథిష్ఠాః
 యుధ్యస్య జేతాసి రణే సపత్నాన్ ॥ 11-34 ॥

సంజయ ఉవోచ -

ఏతచ్ఛ్రుత్వా వచనం కేశవస్య
 కృతాంజలిర్వేపమానః కిరీటీ ।
 నమస్కృత్వా భూయ ఏవాహ కృష్ణం
 సగద్గదం భీతభీతః ప్రణమ్య ॥ 11-35 ॥

అర్జున ఉవోచ -

స్థానే హృషీకేశ తవ ప్రకీర్త్యా
 జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ ।
 రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవంతి
 సర్వే నమస్యంతి చ సిద్ధసంఘాః ॥ 11-36 ॥

కస్మాచ్ఛ తే న నమేరన్మహాత్మన్
 గరీయసే బ్రహ్మణోఽప్యాదికర్త్రే ।
 అనంత దేవేశ జగన్నివాస
 త్వమక్షరం సదసత్ తత్పరం యత్ ॥ 11-37 ॥

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణః
 త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానం ।
 వేత్తాసి వేద్యం చ పరం చ ధామ
 త్వయా తతం విశ్వమనంతరూప ॥ 11-38 ॥

వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణశ్శిశాంకః
 ప్రజాపతిస్త్యం ప్రపితామహశ్చ ।
 నమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్వః
 పునశ్చ భూయోఽపి నమో నమస్తే ॥ 11-39 ॥

నమః పురస్తాదథ పృష్ఠతస్తే
 నమోఽస్తు తే సర్వత ఏవ సర్వ ।
 అనంతవీర్యామితవిక్రమస్త్వం
 సర్వం సమాప్నోషి తతోఽసి సర్వః ॥ 11-40 ॥

సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదుక్తం
 హే కృష్ణ హే యాదవ హే సఖేతి ।
 అజానతా మహిమానం తవేదం
 మయా ప్రమాదాత్ప్రణయేన వాపి ॥ 11-41 ॥

యచ్ఛావహాసార్థమసత్కృతోఽసి
 విహారశయ్యాసనభోజనేషు ।
 ఏకోఽథవాప్యచ్యుత తత్సమక్షం
 తత్క్షామయే త్వామహమప్రమేయం ॥ 11-42 ॥

పితాసి లోకస్య చరాచరస్య
 త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరియాన్ ।
 న త్వత్సమోఽస్త్వభ్యధికః కుతోఽన్యః
 లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ ॥ 11-43 ॥

తస్మాత్ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం
 ప్రసాదయే త్వామహమీశమీడ్యం ।
 పితేవ పుత్రస్య సఖేవ సఖ్యుః
 ప్రియః ప్రియాయార్హసి దేవ సోఘం ॥ 11-44 ॥

అదృష్టపూర్వం హృషితోఽస్మి దృష్ట్వా
 భయేన చ ప్రవృథితం మనో మే ।
 తదేవ మే దర్శయ దేవ రూపం
 ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ 11-45 ॥

కిరీటినం గదినం చక్రహస్తం
 ఇచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం తదైవ ।
 తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేన
 సహస్రబాహూ భవ విశ్వమూర్తే ॥ 11-46 ॥

శ్రీభగవోసువోచ -

మయా ప్రసన్నేన తవార్జునేదం
 రూపం పరం దర్శితమాత్మయోగాత్ ।
 తేజోమయం విశ్వమనంతమాద్యం
 యన్మే త్వదన్యేన న దృష్టపూర్వం ॥ 11-47 ॥

న వేదయజ్ఞాధ్యయనైర్న దానైః
 న చ క్రియాభిర్న తపోభిరుగ్రైః ।
 ఏవంరూపః శక్య అహం నృలోకే
 ద్రష్టుం త్వదన్యేన కురుప్రవీర ॥ 11-48 ॥

మా తే వ్యథా మా చ విమూఢభావః
 దృష్ట్వా రూపం ఘోరమిదృజ్జమేదం ।
 వ్యపేతభిః ప్రీతమనాః పునస్త్యం
 తదేవ మే రూపమిదం ప్రపశ్య ॥ 11-49 ॥

సింజయ ఉవోచ -

ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్త్యా
 స్వకం రూపం దర్శయామాస భూయః ।
 ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం
 భూత్వా పునః సౌమ్యవపుర్మహాత్మా ॥ 11-50 ॥

అర్జున ఉవాచ -

దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం తవ సౌమ్యం జనార్దన ।
ఇదానీమస్మి సంవృత్తః సచేతాః ప్రకృతిం గతః ॥ 11-51 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

సుదుర్దర్శమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ ।
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాంక్షిణః ॥ 11-52 ॥
నాహం వేదైర్ష తపసా న దానేన న చేజ్యయా ।
శక్య ఏవంవిధో ద్రష్టుం దృష్టవానసి మాం యథా ॥ 11-53 ॥
భక్త్యా త్వనన్యయా శక్యః అహమేవంవిధోఽర్జున ।
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరంతప ॥ 11-54 ॥
మత్కర్మకృన్మత్పరమః మద్భక్తస్సంగవర్జితః ।
నిర్వైరస్సర్వభూతేషు యస్య మామేతి పాండవ ॥ 11-55 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే విశ్వరూపదర్శనయోగో నామ
ఏకాదశోఽధ్యాయః

***

అథ ద్వితీయాశ్వాసాశ్చ ధ్యాయః
భక్తియోగః

అర్జున ఉవాచ -

ఏవం సతతయుక్తా యే భక్తాస్త్యాం పర్యుపాసతే ।
యే చాప్యక్షరమవ్యక్తం తేషాం కే యోగవిత్తమాః ॥ 12-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

మయ్యావేశ్య మనో యే మాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే ।
శ్రద్ధయా పరయోపేతాః తే మే యుక్తతమా మతాః ॥ 12-2 ॥
యే త్వక్షరమనిర్దేశ్యమ్ అవ్యక్తం పర్యుపాసతే ।
సర్వత్రగమచింత్యం చ కూటస్థమచలం ధ్రువం ॥ 12-3 ॥
సన్నియమ్యేంద్రియగ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః ।
తే ప్రాప్నువంతి మామేవ సర్వభూతహితే రతాః ॥ 12-4 ॥
క్షేణోఽధికతరస్తేషామ్ అవ్యక్తాసక్తచేతసాం ।
అవ్యక్తా హి గతిర్ముఖం దేహవద్భిరవాప్యతే ॥ 12-5 ॥
యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయి సన్న్వస్య మత్పరాః ।
అనన్యేవైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే ॥ 12-6 ॥
తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్ ।
భవామి నచిరాత్పార్థ మయ్యావేశితచేతసాం ॥ 12-7 ॥
మయ్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ ।
నివసిష్యసి మయ్యేవ అత ఊర్ధ్వం న సంశయః ॥ 12-8 ॥

అథ చిత్తం సమాధాతుం న శక్నోషి మయి స్థిరం ।
అభ్యాసయోగేన తతః మామిచ్ఛాస్తుం ధనంజయ ॥ 12-9 ॥

అభ్యాసేఽప్యసమర్థోఽసి మత్కర్మపరమో భవ ।
మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వన్సిద్ధిమవాప్స్యసి ॥ 12-10 ॥

అథైతదప్యశక్తోఽసి కర్తుం మద్యోగమాశ్రితః ।
సర్వకర్మఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మవాన్ ॥ 12-11 ॥

శ్రేయో హి జ్ఞానమభ్యాసాత్ జ్ఞానాద్ధ్యానం విశిష్యతే ।
ధ్యానాత్కర్మఫలత్యాగః త్యాగాచ్ఛాంతిరనంతరం ॥ 12-12 ॥

అద్వేష్టా సర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ ।
నిర్మమో నిరహంకారః సమదుఃఖసుఖః క్షమీ ॥ 12-13 ॥

సంతుష్టస్సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః ।
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిః యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః ॥ 12-14 ॥

యస్మాన్నోద్విజతే లోకః లోకాన్నోద్విజతే చ యః ।
హర్షామర్షభయోద్వేగైః ముక్తో యస్స చ మే ప్రియః ॥ 12-15 ॥

అనపేక్షశ్శుచిర్దక్షః ఉదాసీనో గతవ్యథః ।
సర్వారంభపరిత్యాగీ యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః ॥ 12-16 ॥

యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి ।
శుభాశుభపరిత్యాగీ భక్తిమాన్యస్స మే ప్రియః ॥ 12-17 ॥

సమశ్చత్రౌ చ మిత్రే చ తథా మానావమానయోః ।
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు సమస్సంగవివర్జితః ॥ 12-18 ॥

తుల్యనిందాస్తుతిర్మానీ సంతుష్టో యేన కేనచిత్ ।
అనికేతస్థిరమతిః భక్తిమాన్మే ప్రియో నరః ॥ 12-19 ॥

యే తు ధర్మామృతమిదం యథోక్తం పర్యుపాసతే ।
శ్రద్ధధానా మత్పరమాః భక్తాస్తేఽతీవ మే ప్రియాః ॥ 12-20 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం

యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే భక్తియోగో నామ

ద్వాదశోఽధ్యాయః

***

అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞానిభాగ్యయోగః

అర్జున ఉవాచ -

ప్రకృతిం పురుషం చైవ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞమేవ చ ।
ఏతద్వేదితుమిచ్ఛామి జ్ఞానం జ్ఞేయం చ కేశవ ॥ 13-1 ॥

శ్రీభగవంసువాచ -

ఇదం శరీరం కౌంటేయ క్షేత్రమిత్యభిధీయతే ।
ఏతద్యో వేత్తి తం ప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞ ఇతి తద్విదః ॥ 13-2 ॥

క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేషు భారత ।
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోర్జ్ఞానం యత్తజ్ఞానం మతం మమ ॥ 13-3 ॥

తత్ క్షేత్రం యచ్చ యాదృక్చ యద్వికారి యతశ్చ యత్ ।
స చ యో యత్రభావశ్చ తత్పమాసేన మే శృణు ॥ 13-4 ॥

ఋషిభిర్బహుధా గీతం ఛందోభిర్వివిధైః పృథక్ ।
బ్రహ్మసూత్రపద్మైశ్చ హేతుమద్భిర్వినిశ్చితైః ॥ 13-5 ॥

మహాభూతాన్యహంకారః బుద్ధిరవ్యక్తమేవ చ ।
ఇంద్రియాణి దశైకం చ పంచ చేంద్రియగోచరాః ॥ 13-6 ॥

ఇచ్ఛా ద్వేషస్సుఖం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనా ధృతిః ।
ఏతత్ క్షేత్రం సమాసేన సవికారముదాహృతం ॥ 13-7 ॥

అమానిత్యమదంభిత్వమ్ అహింసా జ్ఞాంతిరార్జవం ।
ఆచార్యోపాసనం శౌచం స్మైర్యమాత్మవినిగ్రహః ॥ 13-8 ॥

ఇంద్రియార్థేషు వైరాగ్యమ్ అనహంకార ఏవ చ ।
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిదుఃఖదోషానుదర్శనం ॥ 13-9 ॥

అసక్తిరనభిష్వంగః పుత్రదారగృహోదిషు ।
నిత్యం చ సమచిత్తత్వమ్ ఇష్టానిష్టోపపత్తిషు ॥ 13-10 ॥

మయి చానన్యయోగేన భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।
వివిక్తదేశసేవిత్యమ్ అరతిర్జననంసది ॥ 13-11 ॥

అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యత్వం తత్త్వజ్ఞానార్థదర్శనం ।
ఏతత్ జ్ఞానమితి ప్రోక్తమ్ అజ్ఞానం యదతోఽన్యథా ॥ 13-12 ॥

జ్ఞేయం యత్తత్ప్రవక్ష్యామి యత్ జ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే ।
అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ న సత్తన్నాసదుచ్యతే ॥ 13-13 ॥

సర్వతః పాణిపాదం తత్ సర్వతోఽక్షిణిరోముఖం ।
సర్వతఃస్పృశ్యమింద్రోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి ॥ 13-14 ॥

సర్వేంద్రియగుణాభాసం సర్వేంద్రియవివర్జితం ।
అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ ॥ 13-15 ॥

బహిరంతశ్చ భూతానామ్ అచరం చరమేవ చ ।
సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం దూరస్థం చాంతికే చ తత్ ॥ 13-16 ॥

అవిభక్తం చ భూతేషు విభక్తమివ చ స్థితం ।
భూతభర్తృ చ తద్ జ్ఞేయం గ్రహిష్ణు ప్రభవిష్ణు చ ॥ 13-17 ॥

జ్యోతిషామపి తజ్యోతిః తమసః పరముచ్యతే ।
జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విష్ఠితం ॥ 13-18 ॥

ఇతి క్షేత్రం తథా జ్ఞానం జ్ఞేయం చోక్తం సమాసతః ।
మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భావాయోపపద్యతే ॥ 13-19 ॥

ప్రకృతిం పురుషం చైవ విద్వన్నాదీ ఉభావపి ।
వికారాంశ్చ గుణాంశ్చైవ విద్ధి ప్రకృతిసంభవాన్ ॥ 13-20 ॥

కార్యకారణకర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే ।
 పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే ॥ 13-21 ॥
 పురుషః ప్రకృతిస్థో హి భుంక్తే ప్రకృతిజాన్గుణాన్ ।
 కారణం గుణసంగోఽస్య సదసద్యోనిజన్మసు ॥ 13-22 ॥
 ఉపద్రష్టానుమంతా చ భర్తా భోక్తా మహేశ్వరః ।
 పరమాత్మేతి చాప్యుక్తః దేహేఽస్మిన్ పురుషః పరః ॥ 13-23 ॥
 య ఏవం వేత్తి పురుషం ప్రకృతిం చ గుణైస్సహ ।
 సర్వథా వర్తమానోఽపి న స భూయోఽభిజాయతే ॥ 13-24 ॥
 ధ్యానేనాత్మని పశ్యంతి కేచిదాత్మానమాత్మనా ।
 అన్యే సాంఖ్యేన యోగేన కర్మయోగేన చాపరే ॥ 13-25 ॥
 అన్యే త్వేవమజానంతః శ్రుత్వాన్యేభ్య ఉపాసతే ।
 తేఽపి చాతితరంత్యేవ మృత్యుం శ్రుతిపరాయణాః ॥ 13-26 ॥
 యావత్సంజాయతే కించిత్ సత్త్వం స్థావరజంగమం ।
 క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసంయోగాత్ తద్విద్ధి భరతర్షభ ॥ 13-27 ॥
 సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠంతం పరమేశ్వరం ।
 వినశ్యత్స్వవినశ్యంతం యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 13-28 ॥
 సమం పశ్యన్ హి సర్వత్ర సమవస్థితమీశ్వరం ।
 న హినస్త్యాత్మనాత్మానం తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 13-29 ॥
 ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః ।
 యః పశ్యతి తథాత్మానమ్ అకర్తారం స పశ్యతి ॥ 13-30 ॥
 యదా భూతప్రథగ్భావమ్ ఏకస్థమనుపశ్యతి ।
 తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా ॥ 13-31 ॥

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్ పరమాత్మాయమవ్యయః ।
 శరీరస్థోఽపి కౌంతేయ న కరోతి న లిప్యతే ॥ 13-32 ॥
 యథా సర్వగతం సౌక్షాత్ర్యత్ ఆకాశం నోపలిప్యతే ।
 సర్వత్రావస్థితో దేహీ తథాత్మా నోపలిప్యతే ॥ 13-33 ॥
 యథా ప్రకాశయత్యేకః కృత్స్నం లోకమిమం రవిః ।
 క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృత్స్నం ప్రకాశయతి భారత ॥ 13-34 ॥
 క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోరేవమ్ అంతరం జ్ఞానచక్షుషా ।
 భూతప్రకృతిమోక్షం చ యే విదుర్యాంతి తే పరం ॥ 13-35 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగో నామ
 త్రయోదశోఽధ్యాయః

***

అథ చతుర్థశ్శ్లోయః
గుణత్రయవిభాగయోగః

శ్రీభగవోసువోచ -

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమం ।
యద్ జ్ఞాత్వా మునయస్సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః ॥ 14-1 ॥

ఇదం జ్ఞానముసాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః ।
సర్గేషు నోపజాయంతే ప్రలయే న వ్యధంతి చ ॥ 14-2 ॥

మమ యోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్ గర్భం దధామ్యహం ।
సంభవస్సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత ॥ 14-3 ॥

సర్వయోనిషు కౌంతేయ మూర్తయస్సంభవంతి యాః ।
తాసాం బ్రహ్మ మహద్వ్యోనిః అహం బీజప్రదః పితా ॥ 14-4 ॥

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతिसంభవాః ।
నిబద్ధంతి మహాబాహుః దేహీ దేహీనమవ్యయం ॥ 14-5 ॥

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయం ।
సుఖసంగేన బద్ధాతి జ్ఞానసంగేన చానఘ ॥ 14-6 ॥

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవం ।
తన్నిబద్ధాతి కౌంతేయ కర్మసంగేన దేహీనం ॥ 14-7 ॥

తమస్త్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహీనాం ।
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిః తన్నిబద్ధాతి భారత ॥ 14-8 ॥

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత ।
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత ॥ 14-9 ॥

రజస్తమశ్చాభిభూయః సత్త్వం భవతి భారత ।
రజస్సత్త్వం తమశ్చైవ తమస్సత్త్వం రజస్తథా ॥ 14-10 ॥

సర్వద్వారేషు దేహీస్మిన్ ప్రకాశ ఉపజాయతే ।
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాత్ వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత ॥ 14-11 ॥

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమస్స్పృహా ।
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ ॥ 14-12 ॥

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ ।
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన ॥ 14-13 ॥

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రళయం యాతి దేహభృత్ ।
తదోత్తమవిదాం లోకాన్ అమలాన్ ప్రతిపద్యతే ॥ 14-14 ॥

రజసి ప్రళయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే ।
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే ॥ 14-15 ॥

కర్మణస్సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలం ।
రజసస్తు ఫలం దుఃఖమ్ అజ్ఞానం తమసః ఫలం ॥ 14-16 ॥

సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ ।
ప్రమాదమోహౌ తమసః భవతోఽజ్ఞానమేవ చ ॥ 14-17 ॥

ఊర్ష్యం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థాః మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః ।
జఘన్యగుణవృత్తిస్థాః అథో గచ్ఛంతి తామసాః ॥ 14-18 ॥

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి ।
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి ॥ 14-19 ॥

గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహాసముద్భవాన్ ।
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైః విముక్తోఽమృతమశ్నుతే ॥ 14-20 ॥

అర్జున ఉవచ -

కైర్లంగైస్త్రీన్గుణానేతాన్ అతీతో భవతి ప్రభో ।
కిమాచారః కథం చైతాన్ త్రీన్ గుణానతివర్తతే ॥ 14-21 ॥

శ్రీభగవోసువచ -

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాండవ ।
న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాంక్షతి ॥ 14-22 ॥
ఉదాసీనవదాసీనః గుణైర్యో న విచాల్యతే ।
గుణా వర్తంత ఇత్యేవం యోఽవతిష్ఠతి నేంగతే ॥ 14-23 ॥
సమదుఃఖసుఖస్వప్నః సమలోష్ఠాశ్మకాంచనః ।
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరః తుల్యనిందాత్మసంస్తుతిః ॥ 14-24 ॥
మానాపమానయోస్తుల్యః తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః ।
సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతస్య ఉచ్యతే ॥ 14-25 ॥
మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే ।
స గుణాన్ సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 14-26 ॥
బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాహమ్ అమృతస్యావ్యయస్య చ ।
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖప్యైకాంతికస్య చ ॥ 14-27 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే గుణత్రయవిభాగయోగో
నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః
***

అథ ఏంచనశఃశ్చైవః
పురుషోత్తమయోగః

శ్రీభగవోసువచ -

ఊర్వములమధశ్చాఖమ్ అశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయం ।
ఛందాంసి యస్య పర్ణాని యస్తం వేద స వేదవిత్ ॥ 15-1 ॥
అధశ్చోర్జ్వం ప్రస్పృతాస్తస్య శాఖాః
గుణప్రవృద్ధా విషయప్రవాలాః ।
అధశ్చ మూలాన్యనుసంతతాని
కర్మానుబంధీని మనుష్యలోకే ॥ 15-2 ॥
న రూపమస్యేహ తథోపలభ్యతే
నాంతో న చాదిర్న చ సంప్రతిష్ఠా ।
అశ్వత్థమేనం సువిరూఢములం
అసంగశస్త్రేణ దృఢేన ఛిత్త్వా ॥ 15-3 ॥
తతః పదం తత్పరిమార్గితవ్యం
యస్మిన్లతా న నివర్తంతి భూయః ।
తమేవ చాద్యం పురుషం ప్రపద్యే ।
యతః ప్రవృత్తిః ప్రస్పృతా పురాణీ ॥ 15-4 ॥
నిర్మానమోహో జితసంగదోషా
అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్తకామాః ।
ద్వంద్వైర్విముక్తాస్సుఖదుఃఖసంజ్ఞైః
గచ్ఛంత్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్ ॥ 15-5 ॥

న తద్భాసయతే సూర్యః న శశాంకో న పావకః ।
 యద్గత్వా న నివర్తంతే తద్దామ పరమం మమ ॥ 15-6 ॥
 మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతస్సనాతనః ।
 మనఃషష్ఠానీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి ॥ 15-7 ॥
 శరీరం యదవాప్నోతి యచ్ఛాపుక్త్రామతీశ్వరః ।
 గృహీత్యైతాని సంయాతి వాయుర్గంధానివాశయాత్ ॥ 15-8 ॥
 శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనం ఘ్రాణమేవ చ ।
 అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుపసేవతే ॥ 15-9 ॥
 ఉక్త్రామంతం స్థితం వాపి భుంజానం వా గుణాన్వితం ।
 విమూఢా నానుపశ్యంతి పశ్యంతి జ్ఞానచక్షుషః ॥ 15-10 ॥
 యతంతో యోగినశ్చైవం పశ్యంత్యాత్మన్యవస్థితం ।
 యతంతోఽప్యకృతాత్మానః నైవం పశ్యంత్యచేతసః ॥ 15-11 ॥
 యదాదిత్యగతం తేజః జగద్భాసయతేఽఖిలం ।
 యచ్ఛంద్రమసి యచ్ఛాగ్నౌ తత్తేజో విద్ధి మామకం ॥ 15-12 ॥
 గామావిశ్య చ భూతాని ధారయామ్యహమోజసా ।
 పుష్ణామి చౌషధీస్సర్వాః సోమో భూత్వా రసాత్కృకః ॥ 15-13 ॥
 అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః ।
 ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధం ॥ 15-14 ॥
 సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టః
 మత్తస్స్పృతిర్ జ్ఞానమపోహనం చ ।
 వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యః
 వేదాంతకృద్వేదవిదేవ చాహం ॥ 15-15 ॥

ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ ।
 క్షరస్సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే ॥ 15-16 ॥
 ఉత్తమః పురుషస్త్వన్యః పరమాత్మైత్యుదాహృతః ।
 యో లోకత్రయమావిశ్య బిభర్ష్యవ్యయ ఈశ్వరః ॥ 15-17 ॥
 యస్మాత్ క్షరమతీతోఽహమ్ అక్షరాదపి చోత్తమః ।
 అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః ॥ 15-18 ॥
 యో మామేవమసమ్మూఢః జానాతి పురుషోత్తమం ।
 స సర్వవిద్భజతి మాం సర్వభావేన భారత ॥ 15-19 ॥
 ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమ్ ఇదముక్తం మయానఘు ।
 ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్ స్యాత్ కృతకృత్యశ్చ భారత ॥ 15-20 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే పురుషోత్తమయోగో నామ
 పంచదశోఽధ్యాయః

***

**అథ షోడశోఽశ్వాసాః
దైవోసురసంపద్యభాగయోగః**

శ్రీభగవోసువోచ -

అభయం సత్త్వసంశుద్ధిః జ్ఞానయోగవ్యవస్థితః ।
దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయస్తప ఆర్జవం ॥ 16-1 ॥

అహింసా సత్యమక్రోధః త్యాగశ్శాంతిరహైశునం ।
దయా భూతేష్వలోలుప్త్యం మార్దవం హ్రీరచాపలం ॥ 16-2 ॥

తేజః క్షమా ధృతిశ్శౌచమ్ అద్రోహలా నాతిమానితా ।
భవంతి సంపదం దైవీమ్ అభిజాతస్య భారత ॥ 16-3 ॥

దంభో దర్పోఽభిమానశ్చ క్రోధః పారుష్యమేవ చ ।
అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ సంపదమాసురీం ॥ 16-4 ॥

దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబంధాయాసురీ మతా ।
మా శుచస్సంపదం దైవీమ్ అభిజాతోఽసి పాండవ ॥ 16-5 ॥

ద్వా భూతసర్గా లోకేఽస్మిన్ దైవ ఆసుర ఏవ చ ।
దైవో విస్తరశః ప్రోక్త ఆసురం పార్థ మే శృణు ॥ 16-6 ॥

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదురాసురాః ।
న శౌచం నాపి చాచారః న సత్యం తేషు విద్యతే ॥ 16-7 ॥

అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరం ।
అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకం ॥ 16-8 ॥

ఏతాం దృష్టిమవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః ।
ప్రభవంతుగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః ॥ 16-9 ॥

కామమాశ్రిత్య దుష్పూరం దంభమానమదాన్వితాః ।
మోహోద్భూహీత్వాసద్రాహాన్ ప్రవర్తంతేఽశుచివ్రతాః ॥ 16-10 ॥

చింతామపరిమేయాం చ ప్రలయాంతాముపాశ్రితాః ।
కామోపభోగపరమాః ఏతావదితి నిశ్చితాః ॥ 16-11 ॥

ఆశాపాశశతైర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః ।
ఈహంతే కామభోగార్థమ్ అన్యాయేనార్థసంచయాన్ ॥ 16-12 ॥

ఇదమద్య మయా లబ్ధమ్ ఇమం ప్రాప్స్యే మనోరథం ।
ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్దనం ॥ 16-13 ॥

అసౌ మయా హతశ్శత్రుః హనిష్యే చాపరానపి ।
ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్సుఖీ ॥ 16-14 ॥

ఆఢ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సద్యశో మయా ।
యక్ష్యే దాస్యామి మోదిష్య ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః ॥ 16-15 ॥

అనేకచిత్తవిభ్రాంతాః మోహజాలసమావృతాః ।
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతి నరకేఽశుచౌ ॥ 16-16 ॥

ఆత్మసంభావితాస్తబ్ధాః ధనమానమదాన్వితాః ।
యజంతే నామయజ్ఞైస్తే దంభేనావిధిపూర్వకం ॥ 16-17 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః ।
మామాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషంతోఽభ్యసూయకాః ॥ 16-18 ॥

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్ ।
క్షిపామ్యజస్రమశుభాన్ ఆసురీష్టేవ యోనిషు ॥ 16-19 ॥

ఆసురీం యోనిమాపన్నాః మూఢా జన్మని జన్మని ।
మామప్రాప్తేవ కౌంతేయ తతో యాంత్యధమాం గతిం ॥ 16-20 ॥

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః ।
కామః క్రోధస్తథా లోభః తస్మాదేతత్త్రయం త్యజేత్ ॥ 16-21 ॥

ఏతైర్విముక్తః కౌంతేయ తమోద్వారైస్త్రిభిర్నరః ।
ఆచరత్యాత్మనశ్చేయః తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 16-22 ॥

యశ్చాస్త్రవిధిముత్ప్యజ్య వర్తతే కామకారతః ।
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిం ॥ 16-23 ॥

తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితౌ ।
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తుమిహోర్హసి ॥ 16-24 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే దైవాసురసంపద్విభాగయోగో
నామ షోడశోఽధ్యాయః

***

అథ సప్తవింశతిః శ్లోకైః
శ్రీభీష్మయవిభాగయోగః

అర్జున ఉవాచ -

యే శాస్త్రవిధిముత్ప్యజ్య యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ సత్త్వమాహౌ రజస్తమః ॥ 17-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేహినాం సా స్వభావజా ।
సాత్త్వికీ రాజసీ చైవ తామసీ చేతి తాం శృణు ॥ 17-2 ॥

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత ।
శ్రద్ధామయోఽయం పురుషః యో యచ్ఛ్రద్ధస్స ఏవ సః ॥ 17-3 ॥

యజంతే సాత్త్వికా దేవాన్ యక్షరక్షాంసి రాజసాః ।
ప్రేతాన్చుతగణాంశ్చాన్యే యజంతే తామసా జనాః ॥ 17-4 ॥

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యంతే యే తపో జనాః ।
దంభాహంకారసంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః ॥ 17-5 ॥

కర్షయంతశ్శరీరస్థం భూతగ్రామమచేతసః ।
మాం చైవాంతశ్శరీరస్థం తాన్విద్ధ్యాసురనిశ్చయాన్ ॥ 17-6 ॥

ఆహారస్త్వపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రియః ।
యజ్ఞస్తపస్తథా దానం తేషాం భేదమిమం శృణు ॥ 17-7 ॥

ఆయుస్సత్త్వబలారోగ్యసుఖప్రీతివివర్ధనాః ।
రస్యాస్మిగ్ధాస్థిరా హృద్యాః ఆహారాస్సాత్త్వికప్రియాః ॥ 17-8 ॥

కట్వస్తులవణాత్యుష్ణతిక్ష్ణరూక్షవిదాహినః ।
 ఆహారా రాజసస్యేష్టా దుఃఖశోకామయప్రదాః ॥ 17-9 ॥
 యాతయామం గతరసం పూతి పర్యుషితం చ యత్ ।
 ఉచ్ఛిష్టమపి చామేధ్యం భోజనం తామసప్రియం ॥ 17-10 ॥
 అఫలాకాంక్షిభిర్యజ్ఞః విధిదృష్టో య ఇజ్యతే ।
 యష్టవ్యమేవేతి మనః సమాధాయ స సాత్త్వికః ॥ 17-11 ॥
 అభిసంధాయ తు ఫలం దంభార్థమపి చైవ యత్ ।
 ఇజ్యతే భరతశ్రేష్ఠ తం యజ్ఞం విద్ధి రాజసం ॥ 17-12 ॥
 విధిహీనమస్మృష్టాన్నం మంత్రహీనమదక్షిణం ।
 శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే ॥ 17-13 ॥
 దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞపూజనం శౌచమార్జవం ।
 బ్రహ్మచర్యమహింసా చ శారీరం తప ఉచ్యతే ॥ 17-14 ॥
 అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్ ।
 స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే ॥ 17-15 ॥
 మనః ప్రసాదస్సామ్యత్వం మౌనమాత్రవినిగ్రహః ।
 భావసంశుద్ధిరిత్యేతత్ తపో మానసముచ్యతే ॥ 17-16 ॥
 శ్రద్ధయా పరయా తప్తం తపస్తత్త్రివిధం నరైః ।
 అఫలాకాంక్షిభిర్యజ్ఞైః సాత్త్వికం పరిచక్షతే ॥ 17-17 ॥
 సత్కారమానపూజార్థం తపో దంభేన చైవ యత్ ।
 క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమధ్రువం ॥ 17-18 ॥
 మూఢగ్రాహేణాత్మనో యత్ పీడయా క్రియతే తపః ।
 పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామసముదాహృతం ॥ 17-19 ॥

దాతవ్యమితి యద్దానం దీయతే_నుపకారిణే ।
 దేశే కాలే చ సాత్రే చ తద్దానం సాత్త్వికం స్మృతం ॥ 17-20 ॥
 యత్తు ప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః ।
 దీయతే చ పరిక్లిష్టం తద్దానం రాజసం స్మృతం ॥ 17-21 ॥
 అదేశకాలే యద్దానమ్ అసాత్రేభ్యశ్చ దీయతే ।
 అసత్కృతమవజ్ఞాతం తత్తామసముదాహృతం ॥ 17-22 ॥
 ఓంతత్సదితి నిర్దేశః బ్రహ్మణస్త్రివిధస్స్మృతః ।
 బ్రాహ్మణాస్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా ॥ 17-23 ॥
 తస్మాదోమిత్యదాహృత్య యజ్ఞదానతపఃక్రియాః ।
 ప్రవర్తంతే విధానోక్తాః సతతం బ్రహ్మవాదినాం ॥ 17-24 ॥
 తదిత్యనభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞతపఃక్రియాః ।
 దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్షకాంక్షిభిః ॥ 17-25 ॥
 సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రయుజ్యతే ।
 ప్రశస్తే కర్మణి తథా సచ్ఛబ్దః పార్థ యుజ్యతే ॥ 17-26 ॥
 యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితిస్సదితి చోచ్యతే ।
 కర్మ చైవ తదర్థీయం సదిత్యేవాభిధీయతే ॥ 17-27 ॥
 అశ్రద్ధయా హుతం దత్తం తపస్తప్తం కృతం చ యత్ ।
 అసదిత్యుచ్యతే పార్థ న చ తత్రేత్య నో ఇహ ॥ 17-28 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగో నామ
 సప్తదశో_ధ్యాయః

***

**అథ అష్టాదశోఽధ్యాయః
మోక్షసన్న్యాయోగః**

అర్జున ఉవాచ -

సన్న్యాసస్య మహాబాహుః తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితుం ।
త్యాగస్య చ హృషీకేశ పృథక్ కేశినిషూదన ॥ 18-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః ।
సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః ॥ 18-2 ॥

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేకే కర్మ ప్రాహుర్మనీషిణాః ।
యజ్జదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యమితి చాపరే ॥ 18-3 ॥

నిశ్చయం శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతసత్తమ ।
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్రు త్రివిధస్సంప్రకీర్తితః ॥ 18-4 ॥

యజ్జదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యం కార్యమేవ తత్ ।
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పావనాని మనీషిణాం ॥ 18-5 ॥

ఏతాన్యపి తు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ఫలాని చ ।
కర్తవ్యానీతి మే పార్థ నిశ్చితం మతముత్తమం ॥ 18-6 ॥

నియతస్య తు సన్న్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే ।
మోహాత్తస్య పరిత్యాగః తామసః పరికీర్తితః ॥ 18-7 ॥

దుఃఖమిత్యేవ యత్కర్మ కాయక్షేత్రభయాత్ప్రజేత్ ।
స కృత్వా రాజసం త్యాగం నైవ త్యాగఫలం లభేత్ ॥ 18-8 ॥

కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున ।
సంగం త్యక్త్వా ఫలం చైవ స త్యాగస్సాత్త్వికో మతః ॥ 18-9 ॥

న ద్వేష్టుకుశలం కర్మ కుశలే నానుషజ్జతే ।
త్యాగీ సత్త్వసమావిష్టః మేధావీ చిన్నసంశయః ॥ 18-10 ॥

న హి దేహాభృతా శక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్యశేషతః ।
యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్యభిధీయతే ॥ 18-11 ॥

అనిష్టమిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణః ఫలం ।
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య న తు సన్న్యాసినాం క్వచిత్ ॥ 18-12 ॥

పంచైతాని మహాబాహుః కారణాని నిబోధ మే ।
సాంఖ్యే కృతాంతే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణాం ॥ 18-13 ॥

అధిష్ఠానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధం ।
వివిధాశ్చ పృథక్ప్రేష్టాః దైవం చైవాత్ర పంచమం ॥ 18-14 ॥

శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్ కర్మ ప్రారభతే నరః ।
న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పంచైతే తస్య హేతవః ॥ 18-15 ॥

తత్రైవం సతి కర్తారమ్ ఆత్మానం కేవలం తు యః ।
పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాత్ న స పశ్యతి దుర్మతిః ॥ 18-16 ॥

యస్య నాహంకృతో భావః బుద్ధిర్యస్య న లిప్యతే ।
హత్వాఽపి స ఇమాన్ లోకాన్ న హంతి న నిబధ్యతే ॥ 18-17 ॥

జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధా కర్మచోదనా ।
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసంగ్రహః ॥ 18-18 ॥

జ్ఞానం కర్మ చ కర్తా చ త్రిధైవ గుణభేదతః ।
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛ్రణు తాన్యపి ॥ 18-19 ॥

సర్వభూతేషు యేనైకం భావమవ్యయమీక్షతే ।
 అవిభక్తం విభక్తేషు తజ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికం ॥ 18-20 ॥
 పృథక్తేన తు యజ్ఞానం నానాభావాన్ పృథగ్విధాన్ ।
 వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తజ్ఞానం విద్ధి రాజసం ॥ 18-21 ॥
 యత్తు కృత్స్నవదేకస్మిన్ కార్యే సక్తమహైతుకం ।
 అతత్పూర్ణవదల్పం చ తత్తామసముదాహృతం ॥ 18-22 ॥
 నియతం సంగరహితమ్ అరాగద్వేషతః కృతం ।
 అఫలప్రేపునా కర్మ యత్తత్సాత్త్వికముచ్యతే ॥ 18-23 ॥
 యత్తు కామేపునా కర్మ సాహంకారేణ వా పునః ।
 క్రియతే బహులాయాసం తద్రాజసముదాహృతం ॥ 18-24 ॥
 అనుబంధం క్షయం హింసామ్ అనపేక్ష్య చ పౌరుషం ।
 మోహాదారభ్యతే కర్మ యత్తత్తామసముచ్యతే ॥ 18-25 ॥
 ముక్తసంగోఽనహంవాదీ ధృత్యుత్సాహసమన్వితః ।
 సిద్ధ్యసిద్ధ్యోర్నిర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే ॥ 18-26 ॥
 రాగీ కర్మఫలప్రేపుః లుబ్ధో హింసాత్మకోఽశుచిః ।
 హర్షశోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః ॥ 18-27 ॥
 అయుక్తః ప్రాకృతస్సబ్జః శతో నైష్కృతికోఽలసః ।
 విషాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే ॥ 18-28 ॥
 బుద్ధేర్భేదం ధృతేశ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణు ।
 ప్రోచ్యమానమశేషేణ పృథక్తేన ధనంజయ ॥ 18-29 ॥
 ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ కార్యాకార్యే భయాభయే ।
 బంధం మోక్షం చ యా వేత్తి బుద్ధిస్సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 18-30 ॥

యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్యమేవ చ ।
 అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిస్సా పార్థ రాజసీ ॥ 18-31 ॥
 అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా ।
 సర్వార్థాన్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సా పార్థ తామసీ ॥ 18-32 ॥
 ధృత్యా యయా ధారయతే మనఃప్రాణేంద్రియక్రియాః ।
 యోగేనావ్యభిచారిణ్యా ధృతిస్సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 18-33 ॥
 యయా తు ధర్మకామార్థాన్ ధృత్యా ధారయతేఽర్జున ।
 ప్రసంగేన ఫలాకాంక్షీ ధృతిస్సా పార్థ రాజసీ ॥ 18-34 ॥
 యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మదమేవ చ ।
 న విముంచతి దుర్మేధాః ధృతిస్సా పార్థ తామసీ ॥ 18-35 ॥
 సుఖం త్విదానీం త్రివిధం శృణు మే భరతర్షభ ।
 అభ్యాసాద్రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ నిగచ్ఛతి ॥ 18-36 ॥
 యత్తదగ్రే విషమివ పరిణామేఽమృతోపమం ।
 తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమ్ ఆత్మబుద్ధిప్రసాదజం ॥ 18-37 ॥
 విషయేంద్రియసంయోగాత్ యత్తదగ్రేఽమృతోపమం ।
 పరిణామే విషమివ తత్సుఖం రాజసం స్మృతం ॥ 18-38 ॥
 యదగ్రే చానుబంధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః ।
 నిద్రాలస్యప్రమాదోత్థం తత్తామసముదాహృతం ॥ 18-39 ॥
 న తదస్తి పృథివ్యాం వా దివి దేవేషు వా పునః ।
 సత్త్వం ప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేభిస్స్యాత్ త్రిభిర్గుణైః ॥ 18-40 ॥
 బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం శూద్రాణాం చ పరంతప ।
 కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభవైర్గుణైః ॥ 18-41 ॥

శమో దమస్తపశ్శౌచం క్షాంతిరార్జవమేవ చ ।
 జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్త్రీక్యం బ్రహ్మకర్మ స్వభావజం ॥ 18-42 ॥
 శార్యం తేజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధే చాప్యపలాయనం ।
 దానమీశ్వరభావశ్చ క్షాత్రం కర్మ స్వభావజం ॥ 18-43 ॥
 కృషిగౌరక్ష్యవాణిజ్యం వైశ్యకర్మ స్వభావజం ।
 పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజం ॥ 18-44 ॥
 స్వే స్వే కర్మణ్యభిరతః సంసిద్ధిం లభతే నరః ।
 స్వకర్మనిరతస్సిద్ధిం యథా విందతి తచ్ఛుణు ॥ 18-45 ॥
 యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతం ।
 స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః ॥ 18-46 ॥
 శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వసుష్టితాత్ ।
 స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం ॥ 18-47 ॥
 సహజం కర్మ కౌంతేయ సదోషమపి న త్యజేత్ ।
 సర్వారంభా హి దోషేణ ధూమేనాగ్నిరివావృతాః ॥ 18-48 ॥
 అసక్తబుద్ధిస్సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః ।
 వైష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సన్న్యాసేనాధిగచ్ఛతి ॥ 18-49 ॥
 సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాప్నోతి నిబోధ మే ।
 సమాసేనైవ కౌంతేయ నిష్ఠా జ్ఞానస్య యా పరా ॥ 18-50 ॥
 బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తః ధృత్యాత్మానం నియమ్య చ ।
 శబ్దాదీన్విషయాన్ త్యక్త్వా రాగద్వేషౌ వ్యుదస్య చ ॥ 18-51 ॥
 వివిక్తసేవీ లఘ్యాశీ యతవాక్యాయమానసః ।
 ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః ॥ 18-52 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహం ।
 విముచ్య నిర్మమశ్శాంతః బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 18-53 ॥
 బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా న శోచతి న కాంక్షతి ।
 సమస్సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరాం ॥ 18-54 ॥
 భక్త్యా మామభిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్త్వతః ।
 తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరం ॥ 18-55 ॥
 సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః ।
 మత్రప్రసాదాదవాప్నోతి శాశ్వతం పదమవ్యయం ॥ 18-56 ॥
 చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సన్న్వస్య మత్పరః ।
 బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య మచ్ఛిత్తస్సతతం భవ ॥ 18-57 ॥
 మచ్ఛిత్తస్సర్వదుర్గాణి మత్రప్రసాదాత్తరిష్యసి ।
 అథ చేత్త్వమహంకారాత్ న శ్రోష్యసి వినంక్ష్యసి ॥ 18-58 ॥
 యదహంకారమాశ్రిత్య న యోత్య ఇతి మన్యసే ।
 మిథ్యైష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్త్వాం నియోక్ష్యతి ॥ 18-59 ॥
 స్వభావజేన కౌంతేయ నిబద్ధస్త్వీన కర్మణా ।
 కర్తుం నేచ్ఛసి యన్మోహాత్ కరిష్యస్యవశోఽపి తత్ ॥ 18-60 ॥
 ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి ।
 భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా ॥ 18-61 ॥
 తమేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత ।
 తత్రప్రసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతం ॥ 18-62 ॥
 ఇతి తే జ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యోద్గుహ్యతరం మయా ।
 విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥ 18-63 ॥

సర్వగుహ్యతమం భూయః శృణు మే పరమం వచః ।
 ఇష్టోఽసి మే దృఢమితి తతో వక్ష్యామి తే హితం ॥ 18-64 ॥

మన్మనా భవ మద్భక్తః మద్యాజీ మాం నమస్కరు ।
 మామేవైష్యసి సత్యం తే ప్రతిజానే ప్రియోఽసి మే ॥ 18-65 ॥

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ ।
 అహం త్వా సర్వపాపేభ్యః మోక్షయిష్యామి మా శుచః ॥ 18-66 ॥

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన ।
 న చాశుశ్రూషవే వాచ్యం న చ మాం యోఽభ్యసూయతి ॥ 18-67 ॥

య ఇమం పరమం గుహ్యం మద్భక్తేష్యభిధాస్యతి ।
 భక్తిం మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్యత్యసంశయః ॥ 18-68 ॥

న చ తస్మాన్మనుష్యేషు కశ్చిన్నే ప్రియకృత్తమః ।
 భవితా న చ మే తస్మాత్ అన్యః ప్రియతరో భువి ॥ 18-69 ॥

అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాదమావయోః ।
 జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహమ్ ఇష్టస్యామితి మే మతిః ॥ 18-70 ॥

శ్రద్ధావాననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః ।
 సోఽపి ముక్తశ్శుభాన్ లోకాన్ ప్రాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణాం ॥ 18-71 ॥

కచ్చిదేతచ్ఛ్రుతం పార్థ త్వయైకాగ్రేణ చేతసా ।
 కచ్చిదజ్ఞానసమ్మోహః ప్రనష్టస్తే ధనంజయ ॥ 18-72 ॥

అర్జున ఉవాచ -
 నష్టో మోహస్పృతిర్లబ్ధా త్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత ।
 స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం తవ ॥ 18-73 ॥

సంజయ ఉవాచ -
 ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః ।
 సంవాదమిమమశ్రౌషమ్ అద్భుతం రోమహర్షణం ॥ 18-74 ॥

వ్యాసప్రసాదాచ్ఛ్రుతవాన్ ఏతద్గుహ్యమహం పరం ।
 యోగం యోగేశ్వరాత్కృష్ణాత్ సాక్షాత్కథయతస్వయం ॥ 18-75 ॥

రాజన్ సంస్మృత్య సంస్మృత్య సంవాదమిమమద్భుతం ।
 కేశవార్జునయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహుర్ముహుః ॥ 18-76 ॥

తచ్చ సంస్మృత్య సంస్మృత్య రూపమత్యద్భుతం హరేః ।
 విస్మయో మే మహాన్ రాజన్ హృష్యామి చ పునః పునః ॥ 18-77 ॥

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణః యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః ।
 తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిః ధ్రువా నీతిర్మతిర్మమ ॥ 18-78 ॥

ఓం తత్సత్

**ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతేసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే మోక్షసన్న్యాయోగో నామ
 అష్టాదశోఽధ్యాయః
 *****

అథ శ్రీగీతేమాహాత్మ్యం

ధీరోవాచ -
 భగవన్పరమేశాన భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।
 ప్రారబ్ధం భుజ్యమానస్య కథం భవతి హే ప్రభో ॥ 1 ॥

శ్రీ బిష్ణురువాచ -
 ప్రారబ్ధం భుజ్యమానో హి గీతాభ్యాసరతస్సదా ।
 స ముక్తస్స సుఖీ లోకే కర్మణా నోపలిప్యతే ॥ 2 ॥

మహాపాపాదిపాపాని గీతాధ్యానం కరోతి చేత్ ।
 క్వచిత్పుర్ణం న కుర్వంతి నశినీదళమంబువత్ ॥ 3 ॥
 గీతాయాః పుస్తకం యత్ర యత్ర పాఠః ప్రవర్తతే ।
 తత్ర సర్వాణి తీర్థాణి ప్రయాగాదీని తత్ర వై ॥ 4 ॥
 సర్వే దేవాశ్చ ఋషయః యోగినః పన్నగాశ్చ యే ।
 గోపాలా గోపికా వాపి నారదోద్ధవపార్షదైః ॥
 సాన్నిధ్యమాశు దాస్యన్తి యత్ర గీతా ప్రవర్తతే ॥ 5 ॥
 యత్ర గీతావిచారశ్చ పఠనం పాఠనం శృతం ।
 తత్రాహం నిశ్చితం పృథ్వి నివసామి సదైవ హి ॥ 6 ॥
 గీతాశ్రయేఽహం తిష్ఠామి గీతా మే చోత్తమం గృహం ।
 గీతాజ్ఞానముపాశ్రిత్య త్రీన్ లోకాన్పాలయామ్యహం ॥ 7 ॥
 గీతా మే పఠమా విద్యా బ్రహ్మరూపా న సంశయః ।
 అర్థమాత్రాక్షరా నిత్యా స్వానిర్వాచ్యపదాత్మికా ॥ 8 ॥
 చిదానందేన కృష్ణేన ప్రోక్తా స్వముఖతోఽర్జునం ।
 వేదత్రయీ పఠానందా తత్త్వార్థజ్ఞానసంయుతా ॥ 9 ॥
 యోఽష్టాదశజపో నిత్యం నరో నిశ్చలమానసః ।
 జ్ఞానసిద్ధిం స అభతే తతో యాతి పఠం పదం ॥ 10 ॥
 పారేఽసమర్థస్సంపూర్ణే తతోఽర్థం పాఠమాచరేత్ ।
 తదా గోదానజం పుణ్యం అభతే నాత్ర సంశయః ॥ 11 ॥
 త్రిభాగం పఠమానస్తు గంగాస్నానఫలం అభేత్ ।
 షడంశం జపమానస్తు సోమయాగఫలం అభేత్ ॥ 12 ॥
 ఏకాధ్యాయం తు యో నిత్యం పఠతే భక్తిసంయుతః ।
 రుద్రలోకమవాప్నోతి గణో భూత్వా వసేచ్ఛిరం ॥ 13 ॥

అధ్యాయం శ్లోకపాదం వా నిత్యం యః పఠతే నరః ।
 స యాతి నరతాం యావత్ మన్వంతరం వసుంధరే ॥ 14 ॥
 గీతాయాశ్చోకదశకం సప్త పంచ చతుష్టయం ।
 ద్వా త్రీనేకం తదర్థం వా శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః ॥ 15 ॥
 చంద్రలోకమవాప్నోతి వర్షాణామయుతం ధ్రువం ।
 గీతాపాఠసమాయుక్తః మృతో మానుషతాం ప్రజేత్ ॥ 16 ॥
 గీతాభ్యాసం పునః కృత్వా అభతే ముక్తిముత్తమాం ।
 గీతేత్యుచ్చారసంయుక్తః మ్రియమాణో గతిం అభేత్ ॥ 17 ॥
 గీతార్థశ్రవణాసక్తః మహాపాపయుతోఽపి వా ।
 వైకుంఠం సమవాప్నోతి విష్ణునా సహ మోదతే ॥ 18 ॥
 గీతార్థం ధ్యాయతే నిత్యం కృత్వా కర్మాణి భూరిశః ।
 జీవన్ముక్తస్స విజ్ఞేయః దేహంతే పఠమం పదం ॥ 19 ॥
 గీతామాశ్రిత్య బహవః భూభుజో జనకాదయః ।
 నిర్దూతకల్మషా లోకే తే యాతాః పఠమం పదం ॥ 20 ॥
 గీతాయాః పఠనం కృత్వా మాహాత్మ్యం నైవ యః పఠేత్ ।
 వృథా పాఠో భవేత్తస్య శ్రమ ఏవ హ్యదాహృతః ॥ 21 ॥
 ఏతన్మాహాత్మ్యసంయుక్తం గీతాభ్యాసం కరోతి యః ।
 స తత్ఫలమవాప్నోతి దుర్లభాం గతిమాఘ్నయాత్ ॥ 22 ॥

సూత ఉవాచ -

మాహాత్మ్యమేతద్గీతాయాః మయా ప్రోక్త సనాతనం ।
 గీతాంతే చ పఠేద్యస్తు యదుక్తం తత్ఫలం అభేత్ ॥ 23 ॥

ఇతి శ్రీ వరహపురిణి శ్రీగీతామాహాత్మ్యం సంపూర్ణం

***

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణః యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః ।
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిః ధ్రువా నీతిర్మతిర్మమ ॥

అథ క్షమాప్తార్థనౌ

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ లోకక్షేమ ప్రార్థనౌ

సర్వే భవన్తు సుఖినః సర్వే సన్తు నిరామయాః ।
సర్వే భద్రాణి పశ్యన్తు మా కశ్చిత్ దుఃఖభాగ్భవేత్ ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినాం ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

***